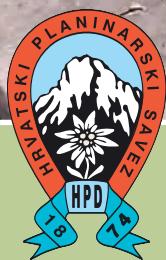
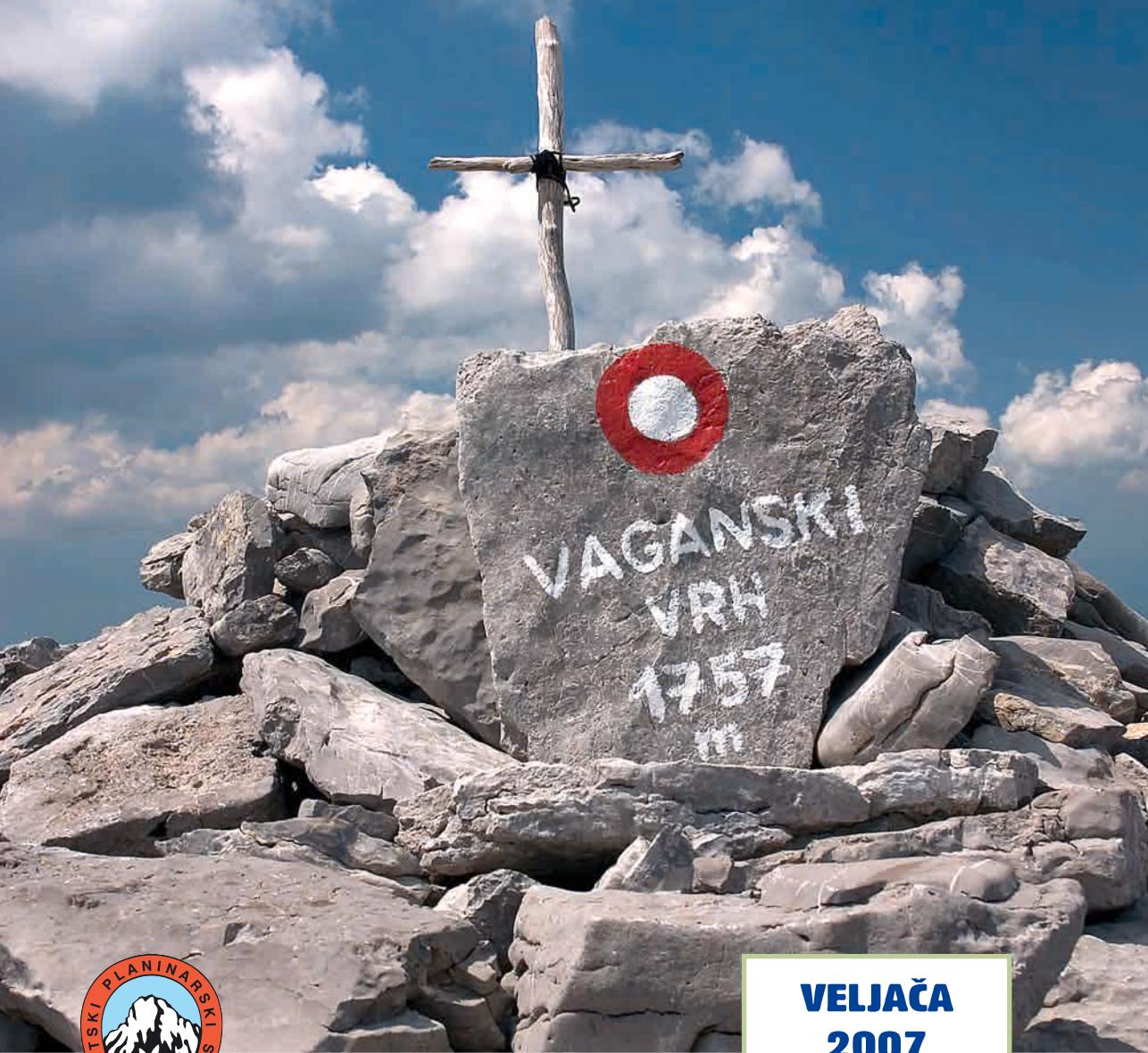

GODIŠTE

99

HRVATSKI PLANINAR

ISSN 0354-0650

ČASOPIS HRVATSKOG
PLANINARSKOG SAVEZA

VELJAČA
2007

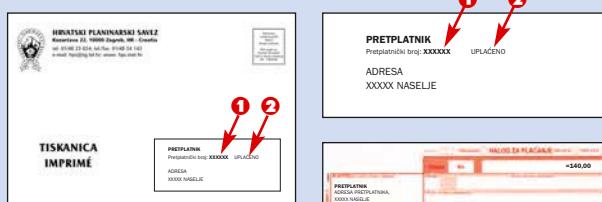
2

IMPRESSUM

»HRVATSKI PLANINAR« – ČASOPIS HRVATSKOG PLANINARSKOG SAVEZA »CROATIAN MOUNTAINEER« – JOURNAL OF THE CROATIAN MOUNTAINEERING ASSOCIATION

ČASOPIS »HRVATSKI PLANINAR« izlazi u 11 brojeva godišnje (za srpanj i kolovoz kao dvobroj). Prvi broj izšao je 1. lipnja 1898. Časopis nije izlazio od 1919. do 1921. i od 1945. do 1948., a od 1949. do 1991. izlazio je pod imenom »Naše planine«.

PREPLATA za 2007. godinu iznosi **140 kuna** (za inozemstvo 35 eura). Preplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskog planinarskog saveza **2360000-1101495742**, pri čemu na uplatnici, u rubrici »Poziv na broj«, mora biti upisan **Vaš preplatnički broj**. Preplata za inozemstvo uplaćuje se na račun **SWIFT-ZABA-HR XX 25731-3253236**, također uz poziv na preplatnički broj.

VAŠ PREPLATNIČKI BROJ (1)

otisnut je uz Vašu adresu, koja je nalijepljena na omotnici za slanje časopisa. Nakon uplate, uz adresu ćete moći vidjeti znaku o obavljenoj uplati. Tako možete provjeriti je li Vaša uplata za tekuću godinu uredno primljena i evidentirana u Hrvatskom planinarskom savezu (2).

NOVI PREPLATNICI, odnosno zainteresirani za primanje časopisa, trebaju se telefonom, e-mailom ili pismom javiti Hrvatskom planinarskom savezu. Za nekoliko dana poštom će primiti uplatnicu i brojeve koji su izašli od početka godine, a zatim će, nakon uplate, svaki mjesec na svoju adresu redovno primati svoj primjerak časopisa.

CIJENA POJEDINAČNOG PRIMJERKA je 15 kuna (+ poštarina).

CJENIK OGLAŠAVANJA šaljemo zainteresiranim na zahtjev.

SURADNJA: Prilozi se mogu slati posredstvom e-maila ili poštom. Krajnji rok za primitak priloga je deseti dan prethodnoga mjeseca (20 dana prije izlaska broja). **Uredništvo zadržava pravo kraćenja i uredničke obrade tekstova**, posebno dužih priloga. Svi se primljeni materijali na zahtjev vraćaju autorima. **Prednost imaju** prilozi sa zanimljivim temama koji su popraćeni boljim izborom ilustracija. Slike se mogu slati poštom ili u digitalnom formatu (e-mailom, na DVD-u, CD-u ili disketu, ali ne unutar Wordovih dokumenata!). Detaljnije upute nalaze se na web-stranici časopisa.

WEB-STRANICA ČASOPISA: www.plsavez.hr/hps/HP

STAVOVI i mišljenja izneseni u časopisu nisu nužno stajališta Hrvatskog planinarskog saveza i Uredničkog odbora.

NAKLADNIK

Hrvatski planinarski savez
Kozarčeva 22, 10000 Zagreb
tel. 01/48-23-624
tel./fax 01/48-24-142
e-mail: hps@plsavez.hr
<http://www.plsavez.hr>

UREDNIŠTVO

e-mail adresa za zaprimanje članaka:
hrvatski.planinar@plsavez.hr

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Alan Čaplar
Palmotićeva 27, 10000 Zagreb
e-mail: caplar@plsavez.hr
mob.: 091/51-41-740
tel.: 01/48-17-314

UREDNIČKI ODBOR

Damir Bajs
Darko Berljak
Vlado Božić
Faruk Islamović
Goran Gabrić
Željka Kasapović
Zdenko Kristijan
Branko Meštrić
Krunoslav Milas
Željko Poljak
Robert Smolec

LEKTURA I KOREKTURA

Željko Poljak
Robert Smolec
Radovan Milčić
Goran Gabrić

GRAFIČKA PRIPREMA

Alan Čaplar

TISAK

Ekološki glasnik, Donja Lomnica

ISSN 0354-0650

HRVATSKI PLANINAR

42

Planinarenje s djecom

53

Paklenica i Sveti brdo

58

Vezivanje vezica

60

Planinarski foto-dia festival u Đurđenovcu

Godište
Volume**99**Broj
Number**2****Veljača - February 2007**

TEMA BROJA

Planinarenje s djecom

SADRŽAJ

Planinarenje s djecom	42
Vanja Radovanović	
Planine u nama	48
Igor Lah	
Sveto brdo – od 0 do 1751.....	53
Tomislav Friščić	
Vezivanje vezica.....	58
Hrvoje Zrnčić	
Planinarski foto-dia festival u Đurđenovcu 2006.	60
Budakova brda.....	62
dr. Nenad Vadić	
Dnevnik bez žigova	65
Branko Meštrić	
Planinarski putovi: Popis obilaznika HPO	67
Gorsko spašavanje	70
Planinarski tisak	73
Zaštita prirode	74
In memoriam: Vladimir Mlinarić – Rudlavi i dr. Lelja Dobronić	76
Vijesti	77
Kalendar akcija	80

SLIKA NA NASLOVNICI

Vaganski vrh (1757 m), najviši vrh Velebita

foto: Tomislav Marković

Planinarenje s djecom

Vanja Radovanović*, Zagreb

Vjerujem da svaki prosječan roditelj u ovoj zemlji može za nekoliko časaka pronaći barem nekoliko razloga zašto djecu ne treba voditi u planine. Najčešće se čuju razlozi poput ovih:

- Pa tko će ih sve spremiti?
- Zaprljat će se.
- Tamo ne idem ni ja, zašto bi onda oni?
- A što ako se zaigraju i izgube?

Poneki se put može čuti i neki originalniji razlog:

- A što ako ih uhvati medvjed?
- Mogli bi se uznojiti, a na planini je svježje, pa će se razboljeti.
- Preko tjedna ih izmori škola pa zašto onda da se još umaraju i za vikend.

Zasluženi san u leđnoj nosiljci

– Nitko od njihovih prijatelja ne ide na planinarenje, pa će im biti dosadno.

I što da im kažem, kao ljubitelj planina i otac dvoje djece, koje od malena vodim na planinarske izlete? Da ih pobijam dokazima o koristi gibanja i rekreacije na svježem zraku, da pričam o prirodnim ljepotama i zanimljivostima za djecu koje krije priroda ili pak prepričavam dječje igre, zgodne i nezgode kojima sam prisustvovao?

Ništa mi se od toga ne čini osobito učinkovitim. Uostalom, to je njihov izbor, a naš je izbor da idemo u prirodu i planine što je češće moguće – i to na veselje kako roditelja, tako i djece. A ono što bih im najradnije rekao, a što uvijek sačuvam za sebe, jest sljedeće...

Uživao sam gledati prve korake sina i kćeri na planinarskim stazama, njihovo penjanje po klupama planinarskih domova i kotrljanje po madracima planinarskih spavaonica. Bio sam ganut kad sam ih gledao kako spokojno spavaju u planinarskoj nosiljci. Zabavljao sam se gledajući ih kako skupljaju grančice po stazama i

* Autor samostalno planinari već dvadeset godina, a posljednjih šest godina organizira međunarodne višednevne planinarske susrete u Hrvatskoj i Sloveniji. Na susrete dolazi u prosjeku po tridesetak sudionika, od kojih obično četvrtina budu djeca raznih uzrasta. Otac je šestogodišnjeg sina Vedrana i dvogodišnje kćeri Zrinke. U njihovim je planinarskim dnevnicima zapisano da je Vedran u proteklih šest godina bio na 62 izleta (47 u Hrvatskoj, 11 u Sloveniji, 2 u Austriji i 1 u Češkoj), na Velebitu je već bio 4 puta, u Alpama dvaput, najviši osvojeni vrh mu je Tolsti vrh u Kamniškim Alpama s 1715 metara, do kompletiranja Samoborske planinarske obilaznice ostale su mu još tri kontrolne točke, a Planinarskog puta Medvednicom još samo dvije. Zrinka je u svoje dvije godine već bila na 27 izleta (isprva u marami, a poslije u ruksaku), na prvom kao beba od samo dva i pol mjeseca i to za Novu godinu 2005. na Medvednici.

Djeci najčešće motiv nisu lijepi vidici i rekreacija, već igra. No, kroz igru može ih se zainteresirati za sve ostalo

Uživao sam gledati prve korake sina i kćeri na planinarskim stazama, njihovo penjanje po klupama planinarskih domova i kotrljanje po madracima planinarskih spavaonica

bacaju kamenčiće u potoke. Veselio sam se gledajući sina kako uživa skupljajući drva za logorsku vatu i kći kako objema rukama bere borovnice. Bio sam ponosan promatraljući sina kako sam nosi svoj ruksak i upisuje izlete u svoj planinarski dnevnik te kako se igra istraživača, tražeći usku stazicu kroz šumu. Bio sam ponosan i kad su osvojili svoj prvi velebitski i svoj prvi alpski vrh.

A bit ću ponosan i kad krenu na Medvednicu na svoj prvi izlet s priateljima iz razreda, kad pozovu svoje prijatelje s fakulteta na izlet u Gorski kotar i kad s curom/dečkom krenu ruku pod ruku na romantičan izlet u neko osamljeno planinarsko sklonište... A ponajviše kad u svom prvom članku za ne-znam-ni-jakoje godište »Hrvatskog planinara« napišu kako su ponosni na svoje roditelje, koji su im pokazali ljepote prirode i planina i pomogli im pri prvim koracima na planinarskim stazama.

No, pustimo sad po strani razloge »za« i »protiv«. Prepostavljam da se već samim time što čitate ovaj časopis barem donekle zanimate za ovu temu i da vas više zanima odgovor na pitanje »kako?« nego »zašto?«

Cinjenica je da su kod nas djeca na planinarskim stazama zaista rijetkost, pogotovo na planinama podalje od glavnih gradskih središta, dok je planinarenje s djecom u nekim drugim zemljama dio kulturne tradicije i više pravilo nego iznimka. Dobar je primjer Slovenija, u kojoj djeca školske dobi redovno odlaze na barem jedno višednevno (obično čak cijelotjedno) planinarenje tijekom školske godine. Ta se akcija naziva »školom u prirodi« (»šola v naravi«). Tom prilikom djeca stječu praktična znanja vezana uz prirodu i boravak u njoj, a i jednostavno se druže na svježem zraku bez utjecaja televizije, videa, kompjutora i sličnih uređaja koji su postali (prevelik) dio svakodnevice.

Dakle, kako planinariti s djecom? Na osnovi svojih iskustava s više od 60 izleta sa svojom i tuđom djecom, došao sam do nekih zaključaka koje će sada iznijeti na što jednostavniji način.

Praktični savjeti

Na početku će navesti pet, po meni najvažnijih, zaista zlatnih pravila!

1. Planirajte, ali ne pretjerujte! Ovo je sigurno najvažnije pravilo. Dobro razradite cijeli izlet i pritom ne pretjerujte – radije odvojite više vremena za odmor, a izlete s 5–6 sati hoda, mnogo uspona, silazaka ostavite za neko drugo društvo. Na ovoj točki vrlo često posnu i najiskusniji planinari (pa i ja, priznajem), jer su želje često veće od mogućnosti, a dječja snaga i veselje ipak imaju granica. Kad se one prekorake, djeca postanu nervozna i izlet više nije veselje ni roditeljima ni djeci. Radije planirajte malo duži izlet po nekoj zanimljivoj stazi (recimo uz potok ili s penjanjem po stijenama), nego kraći po nekoj dosadnoj (npr. po šumskoj - cesti). I djeci će to biti zanimljivije.

2. Povedite i njihove prijatelje! Ako je moguće, povedite i njihove prijatelje, najbolje vršnjake. Taj pristup čini čuda – dijete koje inače hodajući samo s roditeljima beskrajno

cendra i ništa mu se ne da često se u društvu prijatelja pretvoriti u istinskog entuzijasta za hodanje, trčanje i zabavu.

3. Pripremite se na ono što vas čeka!

Nervozu i žurbu ostavite kod kuće, ovdje vam sigurno neće pomoći. Ako je izlet dobro ispliran, tada neće biti velikog razloga za žurbu (iznimka mogu biti, naravno, posebne okolnosti), a vi ćete imati puno podataka o odredištu izleta, znat ćete poneku zanimljivu pričicu ili neobičan podatak, znat ćete gdje se nalazi neka zanimljivost koja bi djecu mogla zanimati, stijena s vidikom, mala šipilja ili možda potok s lijepim mjestom gdje ćete moći zapaliti vatru, ili trgovina sa sladoledom negdje pri kraju izleta. Nije loše pripremiti i poneku igru ili možda igračku iznenađenja, na primjer baterijsku svjetiljku za razgledavanje neuredene šipilje. Mi ćemo možda lako preboljeti preskakanje najavljenog roštilja, no djeca vam neće tako lako oprostiti!

4. Pripremite i njih na ono što vas čeka!

Još kod kuće im nabrojite zanimljivosti izleta i tad će sigurno još radije krenuti na izlet i čekati ga s veseljem. Isto tako, diskretno spomenite manje ugodne strane izleta – strme uspone, dosadne dijelove puta itd. – ali i spomenite što ih

Razigrana planinarska družina

VANJA RADOVANOVIC

Kod nas su djeca na planinarskim stazama zaista rijetkost, pogotovo na planinama podalje od glavnih gradskih središta, dok je planinarenje s djecom u nekim drugim zemljama dio kulturne tradicije i više pravilo nego iznimka

zanimljivo čeka nakon njih, od ručka do nekog slapa ili omiljene igračke.

5. Ponesite sve što vam treba i još ponešto!

Izleti s djecom nisu baš najbolja prigoda za stjecanje iskustva o tome kakvu opremu treba ponijeti na izlet. Obvezno ponesite sljedeće!

- **Hrana i piće.** Dovoljna količina hrane i pića je samorazumljiva, no treba je nositi čak i kada planiramo odmor u nekom domu. Ne jednom naišli smo na zatvorena vrata obično otvorenog doma, pokvareni štednjak ili samo red za hranu od 30 ljudi, a naši potomci plaču za ručkom.
- **Rezervna odjeća.** Ona je također obvezna. Dijete se ponekad samo malo zablati, no katkad padne i u potok ili prolije po sebi čašu vode ili tanjur juhe, a manja djeca se ponekad i popišće ili pokakaju u gaće – a za sve to treba biti spremna. Nije loše razmisliti i o rezervnoj obući, pogotovo za blata ili snijega. Isto tako, ne zaboravite rezervne pelene za malu djecu.
- **Lijekovi.** Dobro je imati najosnovnije lijekove i pribor za prvu pomoć – flaster, zavoj, nešto za zaštitu rana, protiv probavnih smetnja i povишene temperature.
- **Igračke.** Nemojte ih nositi na vreće, ali poneka omiljena igračka ili knjiga čuda stvara, pogotovo kod manje djece! Već će se pak za vrijeme vožnje do odredišta i na povratku dobro zabaviti uz neki strip, knjigu ili s blokom za crtanje i pisanje.
- **Šeširić i kapa protiv sunca, krema s visokim zaštitnim faktorom.** Mi odrasli na to često zaboravljamo, no dječja je koža nježnija od naše i zato je treba dobro zaštititi. Izbjegavajte planinarenje s vrlo malom djecom po visokim planinama ili sredinom dana, pogotovo ljeti ili za sunčanih snježnih dana, kad je sunčev zračenje najjače.

Nakon svega ovoga otvaraju se neka nova pitanja. Na primjer, što s djecom koja još ne hodaju? Koliko dugo mogu hodati veća djeca?

Najmanju djecu (otprilike do dobi od jedne godine) najbolje je nositi u marami. Ona osigurava pravilno držanje djeteta i u prvih šest mjeseci kad ono još samo ne može držati uspravno svoju glavicu, a osigurava majčinu (ili očevu) blizinu i toplinu. Više podataka o maramama za nošenje djece može se naći na internetskim stranicama udruge Roda, »RODitelji u Akciji«, www.roda.hr. Dječje nosilice sprijeda, tzv. »klokalice«, nisu osobito praktične ni udobne za nošenje ni roditeljima ni djeci pa ih je bolje izbjegavati. Za veću su pak djecu (od prve godine nadalje) najbolji rukasci u kojima se dijete nosi na leđima. Udobni su, dijete u njima može i jesti, odspavati, gledati okolicu. Jedina im je mana što su djeca u njima prilično visoko, pa ih može zakvačiti poneka nestasna grana ili strop špilje i stoga o tome mora razmišljati onaj tko nosi dijete.

Planinarski dom može biti i mjesto za proslavu dječjeg rođendana. Zašto ne!

Dijete je od treće godine već spremno za samostalan hod i zahtijeva tek poneko kraće nošenje, npr. potkraj izleta. Izlet od recimo sat hoda (mjereno za odrasle) sasvim je moguć, naravno, uz odmore, a za orientaciju možemo uzeti da će taj izlet trajati dvostruko duže nego što je naznačeno za odrasle osobe.

Dijete od 5 do 6 godina već je sposobno i za duže izlete. Četiri sata hoda potpuno su izvodljiva u jednom danu, a vrijeme hoda za odrasle osobe treba povećati samo za dvadesetak posto.

Glede nosiljki, odnosno ruksaka za nošenje djece – njih se može naći u specijaliziranim trgovinama dječje i sportske opreme, iako izbor obično nije velik. Poneki model nađe i u supermarketet, no tad je riječ o proizvodima upitne kvalitete i praktičnosti. Naša nosiljka, eto, traje već šest godina i još je posve upotrebljiva, iako nije više tako lijepa kao prvi dan. Opće je pravilo u ovom trenutku da su modeli počevši od 600 do 700 kuna obično solidni, dok su oni jeftiniji slabije kvalitete ili upotrebljivosti. Nikada nemojte ostavljati dijete da bez nadzora sjedi u nosiljci spuštenoj na zemlju! Koliko god nosiljka bila stabilna, dijete je može prevrnuti i mogućnost ozljede pri padu nije mala.

Dječji planinarski užici

A sad slijedi malo ljepša tema: što je djeci zanimljivo u planinama? Evo samo kratkog izbora!

- **Logorska vatra** – to je vječni favorit gotovo sve djece, od skupljanja granja za vatru, paljenja, pečenja jegera na štapu... Što manje sofisticirano, tim bolje!
- **Igre uz vodu i u njoj** – puštanje brodića, pravljenje brane, gacanje po vodi (ako nije prehladna)
- **Livade** – od nogometa do frizbijia i badmintona
- **Vrhovi** – vidici na okolicu, utiskivanje žigova u planinarske dnevnike, pregledavanje upisnih knjiga
- **Priče** – svako brdo, svako selo, svaki vrh ima neku svoju priču, povijesnu zanimljivost, razlog zašto je nazvano ovako ili onako – ispričajmo im, to ih zanima!
- **Planinarski domovi** – razgovori s domaćima, starinske peći i razne alatke, cijepanje drva i loženje vatre, spavanje na madracima i u vreći za spavanje
- **Prijevoz** – u današnje doba kad gotovo svi imaju automobile, vožnja vlakom ili autobusom postaje prava avantura, a još više ako se vozi npr. žičarom ili možda čak nekom brdskom željeznicom, skelom

– **Vlastita odgovornost** – djeca vole sama pakirati svoj ruksak (i nositi ga!), imati svoju četuricu, planinarski dnevnik, vreću za spavanje.

A kakvi su mogući problemi?

- **Umor i dosada** – s time se suočavamo готово na svakom izletu u ovom ili onom dijelu, a glavni razlog je ipak više dosada nego umor. Tada treba biti maštovit i krenuti s pričama ili igrom i skrenuti pozornost na zanimljivije teme.
- **Bolesti** – na sreću, to se ipak rijetko događa, no zato i nosimo sa sobom osnovne lijekove.
- **Hrana** – najlakše je malim bebama koje majka može podojiti vani svugdje, pa čak i zimi (osim ako baš ne puše hladan vjetar). Veći postaju često izbirljivi pa im ne odgovara juha iz planinarskog doma, jer nije kao u vrtiću ili je kruh prestar ili bi samo jeli čokoladu. No, kada glad postane kritična – tad jedu sve!
- **Pad u blato, potok i slično** – zbog toga nosimo rezervnu odjeću, ponekad i obuću!
- **Presvlačenje pelena** – nije ugodno po hladnoći, a u planinarskim domovima je ponekad gužva, no obično se ipak nađe negde neko mjesto, bilo na klupi u kuhinji, pred domom u zavjetrini, na madracu spa-vonice.

Mali arheolozi otkrivaju tajne ruševne stare gradine

I kad sve ovo svladate, sve napravite kao što je preporučeno, doživite nekoliko lijepih i idiličnih te nekoliko nervoznih trenutaka, i kad je izlet za vama i na kraju dana se polako vozite kući, djeca opijena umorom i svježim zrakom spavaju, a roditelji osjećaju ugodan umor u mišićima i potiho pričaju... Zapitajte se je li to vrijedilo! Vjerujem da već znate odgovor.

Školska djeca iz zagrebačke Osnovne škole »Zapruđe« proučavaju mravinjak na Žumberku

Planine u nama

Igor Lah, Zagreb

Tako to ide, veliki ruksak je opran i sprem-
ljen i nestrpljivo čeka iduću veliku turu.

Od prethodnih tura ostaju jasna sjećanja,
slike i osjećaji.

Od onoga triglavskog dana prije petnaest godina kad je prvi put prihvatio prijedlog da krene u visokogorje, Slavko i ja prošli smo mnoge planine i puteve. Njegova znatiželja da vidi što me to oduševljava tamo daleko i visoko bila je odmah nagrađena susretom s kozorozima. Na mojim samotnim putovima trebalo mi je deset godina da prvi put uživam u njihovu društvu na Vrbanovoј špici ispod Triglava. Nije čudo da sam u tih sat-dva druženja potrošio sve filmove što sam ih nosio sa sobom. Njega su dočekali ispod Doliča kao starog prijatelja.

Bili smo na jednodnevnim ili vikendaškim putovima manje nego što smo to htjeli, ali obveze

nisu uvijek dopuštale da se ispune sve želje, no vidjeli smo mnogo, i tamo gdje sam bio prije i tamo gdje smo zajedno prvi put kročili. Fotografiranje raznovrsnih motiva, usklađen tempo hoda i teme razgovora zajednički su nazivnik naših planinarskih putovanja. Doživljaji su glavna sjećanja.

U snježnoj vijavici pokušali smo bezuspješno Anti sa Zavižana dostaviti bocu vina za Božić; promatrali nasljednicu Francelja sa Špičke ispod Jalovca kako priprema savijaču od jabuka; u kolovozu radili snješka na Mangartu; završili naš put na Ivanščicu u druželjubivom razgovoru u novom domu Belecgrad; bili obvezni sudionici jubilarnih HPD-druženja kroz Samoborsko gorje; uživali u tišini šume oko Gostinjca sv. Bernarda; u četiri godišnja doba posjetili kuću na Kamenim svatima; igrali se s

GORDAN JERKIC

Planinarski užitak

ribicama na Krnskom jezeru; ponijeli koje drvo za vještičji dom na Kleku; ponosno stajali na vrhu Dinare (Sinjalu); hodali mjesecovom površinom Krka ili s prijateljem Iвом uzduž i poprijeko Cresa i Lošinja, s izlaskom sunca i mreškanjem mora. Dnevnik čuva sjećanja koja blijede, ali spuštanje po Komarči, držanje za sigurnosne sajle ili biljno bogatstvo oko bare u visokogorju ostaju i u objektivu kamere i u pamćenju sjećanja koja ne blijede. Vrijeme, razgled, susreti s ljudima – to je bogatstvo sadržaja koje prati takva putovanja.

Ove smo godine naumili tzv. visokogorsku sezonu iskoristiti na drugi način: višednevnim putem po sredogorju od Maribora do Solčave i Logarske doline. Šume će nas štititi od vrućina, gužve vjerojatno neće biti. Višednevna tura stvara drugačiji uvid u prostor i vrijeme. Odvojite jednom više dana da se posvetite prirodi i svom tijelu. Vrijeme teče na drugačiji način, disanje tijekom dana postaje sve dublje i dublje, listopadne šume se smjenjuju s crnogoričnim, kamenom tlo postaje drugačije, biljni pokrov se mijenja, u daljinu vidite vrh na kojem ste bili prije dva dana, a ispred sebe vidite šume u koje ćete zaći tek nakon dva dana hoda. Jasno, ako vas ne prati kiša kao što je nas čitava tri i pol dana pratila. Gojzerice su bile kao mobilni lavovi vode, hodali smo kroz oblake.

Vidljivost je bila smanjena na desetak metara, ali dovoljno da smo uživali u borovnicama i malinama. Dovoljno da je korak još hvatao čvrstu podlogu, a štapovi držali ravnotežu na skliskom terenu. Međutim, i jutro i večer nagradili su nas dalekim vidicima na šume i brda ovijena maglicama, oblacima ili u nekim trenucima obasjanima posljednjim zrakama zalažećeg sunca.

Osim svojim trajanjem, put nije zahtjevan, ide se kroz blago valovite šume, proplanke, zrak je do kraja ispunjen mirisom crnogorice i bogatih izvora kisika, visina u prosjeku od 1000 – 1500 metara. Za vikenda puno rekreativaca, ali pazite na bicikliste, bicikli su često bolji od njihovih vozača kad se punom brzinom sjure makadamskim putem pored vas. Domovi uredni, bogato opskrbljeni, često s dostupnom cestom, velikim parkiralištem i zauzetim stolovima. Za nas i naše ormare na leđima uvijek je

bilo mesta. Slijedili smo Slovenski planinarski put. Prva dva dana bila su građenje kondicije. Uvjeravam vas, nije mudro izravno iz uredske stolice otići na nekoliko dana hoda, ali čovjek očito nije uvijek mudar. Mravinjaci viši od jednog metra, nema vidljive eksploatacije šuma, dijelovi su zaštićeni kao park prirode.

Kasnja večer doprinosi doživljaju noćnim traganjem za planinarskom oznakom koja se sakrila u mraku. Dobro da baterije imaju nove uloške. Dom pod Klopnim vrhom je zapravo gostonica sa smještajem. Domaćin se ujedno brine o štali s konjima za vlasnike u dolini, koji koriste svaku priliku da budu sa svojim prekrasnim ljubimcima i da s njima projašu kroz šume Pohorja. Rogla je prvenstveno skijaški centar, zapravo sustav skijaških centara i žičara i sedenica te će nas njihova izgradnja i širenje staza kroz šume pratiti narednih nekoliko dana. To je konačan susret novih zahtjeva i zaštite prirode, tko će u tome pobijediti ili izgubiti nije na nama da sudimo. Skijašima će svakako zimi biti bolje i zabavnije.

Uspomene na drugi svjetski rat susrećemo u obliku spomenika. Obnovljeni spomenici mijenjaju natpise u pokušaju konačne pomirbe suprotstavljenih strana radi tolerancije i suživota. Ribniška koča ima prekrasnu kaljevu peć, a svježe kuhanje tripice s parmezanom mame svojim mirisom. Nepropusnost geološke strukture omogućava da se po grebenima najde na prekrasna jezera, a neka od njih se koriste i za snježne topove u vrijeme skijaške sezone.

Stoka na ispaši. Krave, ovce, koze, konji, prepušteni sami sebi, bogatoj planinskoj ispaši i električnim pastirima koji olakšavaju čuvanje. Črni vrh sa svoja 1543 metra najviši je vrh Pohorja, ali je vidik ometan oblacima, a naša pažnja bogatstvom borovnica na putu. Oblaci se naguravaju, stišeu i konačno krene pljusak koji će nas pratiti narednih nekoliko dana.

Grmovškov dom pod Velikom Kopom ujedno je i dom ljetne rekreativne škole polataraca iz Opatije koji složno podstiču kišu vičući »Nema trčanja«. Velika i Mala Kopa složeni su sustav skijaških vučnica, gondola i žičara, i sve je u užurbanoj gradnji za novu zimsku sezonu. Razrovana zemlja, razbacano korijenje nekad ponosne šume, tragovi vododerina koje odnose

zemlju, sve će to sakriti novi snijeg, kad zapadne, i kad ratraci utabaju vrhunske staze. Put postaje blatnjav, sklizak i treba se prilagoditi novim iskustvima. Ljubaznost domara, posebno na Partizanskom domu, više je nego kurtoazija riječkom gostu u ovo doba. To je još uvijek ona ikonska dobrodošlica čovjeku koja je često prisutna u našim malim zaselcima na Velebitu ili nekim ljetnim katunima.

Ponekad su domovi zatvoreni kako bi domari u dolini mogli obaviti poslove, ali će se i tada naći netko tko će otvoriti vrata, kao što se nama dogodilo na domu pod Kremžarjevim vrhom iznad Slovenjgradca. Tamo smo postali i kuriri prenoseći srdačne pozdrave Janeza i Romane domarima koje ćemo sresti tek za koji dan. Naime, njih dvoje sudjeluje u utrci 1000 puta na Kremžarjev vrh iz Slovenjgradca. E, sad, štos je u tome da tih 1000 puta treba obaviti u roku od godine dana, a rok istječe krajem kolovoza prošle godine. On je to obavio oko 980 puta, dok je ona u zaostatku, sa »samo« 870 puta. I tako nisu stigli posjetiti svoje prijatelje na Poštarskom domu ni na Slemenu na putu za Smrekovec, pa ih preko nas pozdraviše. Pozdrave smo uredno prenijeli. Isto tako smo prenijeli i pozdrav domara s kuće na Grohatu ispod Raduhe našem Anti na Zavižanu. Ujedno i obećanja da će se domar i njegova bolja polovica svakako pojaviti na Velebitu idućega listopada. Eto, i to smo s radošću prenijeli povezujući ljude onim nitima ljudskosti.

Za psa kažemo da je čovjekov najbolji prijatelj. Vlasnici pasa to najbolje znaju. A putem sretosmo mješanca Murija, koga je netko izbacio pred Poštarskim domom pod Plešivcem i on se trudi na najbolji pasji način izraziti svoju zahvalnost što su mu Marijana i Pauli ponudili gostoprимstvo. Pruža svu svoju pasiju ljubav koju može pružiti. Možda će biti nešto više prometa u domu kad proradi mala vučnica na krasnoj ledini ispred doma. A encijan je »suza s oblaka«.

Uršla gora nas je dočekala u gustom mruku oblaka, magle i kiše, što se kaže, jedva se pred nosom vidjelo, a pod udarima vjetra naše kabanice izgledale su više kao padobrani nego kabanice. Crkva starija od 400 godina, na samom vrhu, temeljito se preuređuje. Nama je

bilo teško strminom uzbrdo i nizbrdo. Kako li je bilo tek prenijeti to silno kamenje od kojeg je sazidana? Obitelj s dvije djevojčice koje obožavaju crtati i skupljati kolekciju barbika vodi brigu o domu i čeka goste da napravi barem mali promet i pokrije troškove. Planinari nisu veliki potrošači i zato mnogi domovi sanjaju o cestama koje bi privukle veći broj automobilista i gostiju koji više troše, ali tada gube onaj sjaj u planinarskom oku. To je bolna činjenica.

Najniži dom na našem putu bio je dom na Slemenu (1059 m), kojem je, po svemu sudeći, potrebna obnova. Kiša pljušti nemilice, dom je zatvoren, dok televizor svira na drugom kanalu, a dostavljač piva odustaje od pritiskanja trube koja bi i mrtve oživjela. Nastavljamo prema domu na Smrekovcu, oblaci su se zgušnuli, šuma je zatvorena, a svjetlost više pripada večernjim nego popodnevnim satima. Vidimo prve gljive; nikako da naučim prepoznavati više od onih tri-četiri svima poznatih.

Domar na Smrekovcu svojedobno je vodio kuću na Grohatu ispod Raduhe. Kad ju je prije dvadesetak godina kupila lavina, otišao je u dolinu, ali ga je ljubav prema planinama vratila u drugi dom, na Smrekovcu. Nije zaboravio Grohat, sudjelovao je u obnovi planinarske staze preko Durca, a na Smrekovcu je stvorio fantastičan Jurski park životinja od drva, ptica velikih uzdignutih krila i totema koje otkrivate u krošnjama okolnog drveća. Topli dom, u kojem je svaki milimetar ispunjen uspomenama, i heljdina kaša koja se radi na neuobičajen, tzv. »suhi način«. Moje hrkanje nikoga ne uzne-mirava, a jedna patuljasta himalajska koza po imenu Liza, ovca i mali ovan ionako su naviknuti na čudne goste. Jedino je što ih zanima kako bi se milujući provukli u dom do svog vlasnika. On još uvijek odolijeva napadima roga-tih stvorenja koja se maze kao da su mačke.

Domara smo zabrinuli. Nekoliko je puta nazvao susjedni dom da provjeri jesmo li stigli. Doista, nismo išli brzo, ali smo se i zaustavljali. Bilo je mnogo povoda.

Od doma na Smrekovcu do Koče na Loki ispod Raduhe raj je za borovnice, dapače, one su toliko preplavile sve proplanke da stvaraju gusiš kroz koji se moramo probijati, dok se

Zimsko sunce na Medvednici

voda cijedi preko nas ili nam silazi u cipele. I tu je milijun zrelih razloga da se svaki čas zaustavimo, ma kako mokri bili. Ovdje su borovnice veće, sočnije i slađe nego na Pohorju i upravo su sazrele. Vikendaši su još nekoliko dana daleko i kamo god oko pogleda – plava bobica.

Negdje na sredini puta iz tamne magle izronila je kućica Koča na Travniku sa svoje dvoje domaćina. Stariji bračni par koji nam je, kao da je dočekao svoje, odmah zagrijao peć da se barem malo osušimo te ponudio beskrajno ukusan i miomirisan čaj od borovnica, nekoliko kolačića i gulaš koji govori sve svjetske jezike. Pa zašto bismo krenuli dalje, ionako su vrijeme i putovi naši? Prošli put kad sam ovdje prolazio doma nije ni bilo.

Gore, dolje, dolje, gore kroz kišu, preko pašnjaka, u susretima s razumijevajućim bikovima koji su pazili na pridošlice, ponekad ne

videći više od nekoliko metara, uspijevajući uloviti sljedeću marku ili tapkajući po utabanoj stazi – bilo je vrijeme i za kuću na Loki.

Kad tamo, iznenadenje: Branka i Vlado iz Zagreba na odmoru kod prijatelja koji upravljaju domom. Svoja višegodišnja lutanja planinama okrunili su mnogobrojnim prijateljstvima. Jedno od njih je i ovdje i tu borave usred čistog zraka, mira i tištine, koju ponekad probije irski gonič Romi tjerajući pajceke ili krave u red. U mirovini, opušteno ali aktivno, sudjeluju u životu doma. Gospoda Branka vješto oslikava staklene predmete suvenirskim porukama, dok Vlado pokazuje slike svojih drvodjeljskih i alatno-mehaničarskih uradaka. Zajedno s domarom obnavlja stolariju, ali ponekad i sudjeluje u gradnji drvenih kuća. Nikada dosadno. Od sve priče zaboravili smo fotografirati dom. Međutim, uvjerili su nas da svakako pogledamo

Snežnu jamu ispod vrha Raduhe i u neposrednoj blizini doma. To je bio doživljaj i iznenadenje: na takvoj visini neočekivan rast stalaktita i stalagmita, razni oblici, stalagmit visok 21 metar, velike dvorane s fenomenalnom akustikom, iznenadenja jedno za drugim, a duboko u unutrašnjosti Raduhe. Popili smo i »šluk« dobre domaće rakije, za zdravlje i sretan put na površinu.

Kiša nas je prala tri i pol dana. Na kraju smo zavrijedili da zasja sunce i ono nas je očekivalo na vrhu Raduhe. Pokazalo nam vidik prema Savinjskim i Kamniškim Alpama s jedne strane, Peci i Olševi s druge i skijaškom centru Golte s južne strane. Pridružile su nam se i galice, vječno gladne i znatiteljne, do pred lice kamere. Ostalo je još spuštanje preko Durca, a kad smo se izvukli iz strmine, došla je tuča za pozdrav. U tom trenutku iz jedne male kolibe pojavile se ruke i poziv da se maknemo s takvo-ga »kijameta«. U dežurnoj službi GSS-a bili su Gorazd i Božena i uz kapljicu osvježenja po-

pričali smo o dogodovštinama, njihovim i našim. zajedno smo se našli i u novom lijepom domu na Loki, koji je udaljen pet minuta. Popodne je ponovno zasjalo sunce da nam pokaže put kojim smo se spuštali i put koji nas još čeka do doline, do Solčave, nekoliko kilometara ispod Logarske doline.

Ako vas zadesi vikend u Solčavi, bez vlastitog prijevoza računajte samo na jedan autobus, onaj koji oko pet popodne polazi iz Logarske doline za Kamnik, a odatle imate vezu do Ljubljane, i to je sve! Jasno, i autostop, ali ne s ormarima što smo ih nosili na leđima. Za to bi trebao veliki prazni kombi ili barem manji kamion. Ljubazna dežurna, u turističkom uredu Solčave bila je više nego susretljiva u traganju za vezama prema Zagrebu i u ponudi informacija o svim turističkim i planinarskim mogućnostima kraja, prava živa enciklopedija svoga kraja.

Preostaje nam da složimo slikovnu prezentaciju i iz mnoštva fotografija izaberemo najilustrativnije. Možda vam se od toga nešto svidi.

Sveto brdo – od 0 do 1751

Tomislav Friščić, Ivanec

Pošle zime, slučajno, naišao sam u jednom našem poznatom tjedniku na tekst o mlađom pustolovu koji mrtav hladan izjavljuje da naša Hrvatska sigurno nije najljepša zemlja na svijetu. Proputovao je on, kaže, i Indiju i Amazonu itd. Ta me izjava osobno zasmetala jer s dvadeset i nešto godina ne možeš upoznati ni područje vlastitoga grada, a kamoli suditi o ljepoti neke zemlje, ma kako mala ona bila.

Već tradicionalno svake godine u lipnju odlazim na našu najljepšu i najveću planinu. Kako se prošla zima obilno produžila, tako se i plan posjeta najvišim vrhuncima Velebita pomaknuo. Početak je srpnja, prognoza je navodno dobra: u subotu malo oblaka i sjeveroza-

padni vjetar, a tek u nedjelju navečer mogući su pljuskovi u Podravini. Super!

Ekipa od sedam starih i uigranih prijatelja polako i sigurno guta kilometre kroz noć prema južnom Velebitu i Nacionalnom parku Paklenica. Cilj su Sveto brdo i Vaganski vrh, a polazna točka je Starigrad. Prije rata moglo se prići i s ličke strane, ali mine i ratne posljedice ne daju baš mnogo izbora, a usto je ova primorska strana, ljepša i atraktivnija – barem se meni tako čini.

Park je proglašen 1949. godine zahvaljujući ljepoti i divljini klanaca Velike i Male Paklenice te zbog mnogobrojnog i raznolikog biljnog i životinjskog svijeta ispod najviših vrhova Vele-

Na vrhu Anića kuka (712 m)

bita. Cijelo područje Paklenice već dugo privlači pozornost domaćih i stranih turista, a planinarkama su poseban izazov vrhovi iznad Paklenice, jer ovdje nema lakog prilaza automobilima pod vrh. Sve se nosi na leđima, a svaki uspon iziskuje bar 5–6, neki i 10 sati, tako da se noćenje u nekom planinarskom skloništu nameće samo po sebi kao sastavni dio izleta na taj dio Velebita.

Početak je prave ljetne sezone i uobičajena gužva pred tunelom Sveti Rok nije nikakva novost, jedino pogled prema Velebitu i tamna kapa na vrhovima predstavlja svojevrsno iznenadnje. Po izlazu iz tunela dočekuje nas upozorenje za sporiju vožnju jer, gle, puše bura. Otkuda sad to?

Stižemo u Starigrad, opskrbljujemo se svježim kruhom i brzo nastavljamo do ulazne recepcije NP Paklenica. Na parkiralištu provjeravamo sadržaj i odmjeravamo veličinu ruksaka. Izgledaju kao strašni neprijatelji. Svi tvrdimo da smo izbacili sve nepotrebno, ali bez dovoljno vode ili sokova, bez vreće za spavanje, pa i šatora (nikad ne možeš znati koliko će planinara doći na spavanje u sklonište za 10–15 ljudi), čitav pohod izgleda kao nemoguća misija.

Tovarimo sve na sebe, kralježnica tiho zapucketa, i to je to – grabimo već prve korake kroz klanac Velike Paklenice. S puta gledamo penjače koji u hladovini penju prve metre. Danas je područje Paklenice najbogatije i najzanimljivije penjačko područje u državi, a zbog lakog pristupa i klime uvijek ima penjača iz cijele Europe. Kad je diljem Europe snijeg i led, ovdje penjači imaju gotovo idealne uvjete.

S glavnoga puta kroz Veliku Paklenicu skrećemo pod stijenu Anića kuka (712 m). Uspon je od početka oštar i naporan. Iz stijene čujemo, a uskoro i vidimo troje penjača, koji su zasad visoko iznad nas. Mi dobivamo na visini mnogo brže, zaobilazimo stijenu te dolazimo na prijevoj gdje ostavljamo ruksake da bismo se uspeli na sam vrh Anića kuka. Znoj teče nemilice i svaki je dašak vjetra pravo osvježenje.

Penjemo se po oštrom krškim stijenama, mjestimice na »sve četiri«. Svaki korak iziskuje punu pažnju, jer svaka pogreška znači sigurnu ozljedu. Na vrhu nas kao nagradu oduševljava vidik na sve strane. U daljini vidimo i Svetu brdo... uh, koliko je daleko!

Nakon odmora silazimo do ruksaka. Put nas dalje vodi do starog zaselka Jurlina. Put prolazi kroz nisko raslinje, ali je uglavnom

položit i ne iziskuje napor. Dolazimo do prvih kuća, ne nalazimo nikoga, ali zato stol i klupica uvijek gladne članove naše skupine mame na ručak. Dalje nastavljamo prema Velikom Močilu, visoravni na visini od oko 850 m, okruženu slikovitim vrhovima. Taj dio puta vodi prekrasnim borovim šumama.

Već dugo nisam vidio toliko leptira! Ima ih na sve strane, pravo šarenilo. Kroz divljinu dolazimo do prijevoja Martinovo mirilo (914 m), kamo prilazi i put od doma u Paklenici. Umor i glad polako čine svoje, ali ipak još ne stajemo i nastavljamo uspon do skloništa »Ivine vodice« (1250 m). Na putu susrećemo par iz Rijeke.

Sklonište je zidana prizemnica, podignuta pokraj bunara pitke vode. Kućica nije uređena i služi kao najnužnije planinarsko sklonište. Poslije smo saznali da ovdje brigu o skloništu vodi puh, ali je u vrijeme našeg posjeta očito imao drugog i važnijeg posla.

Ručak iz ruksaka i hladna voda. Na suncu je ugodno, ali u hladu vjetar baš i ne izaziva osjećaj ugode. Opskrbljujemo se vodom i idemo dalje stazom prema Vlaškom gradu, gdje namjeravamo noćiti. Staza nije baš najbolje riješena, jer previše gubi na visini, a zatim se opet diže. Do skloništa stižemo za nekih sat hoda i tamo zatičemo bračni par, zanimljivo, također iz Rijeke. Odmah nalazimo zajednički planinarski jezik, razmjenjujemo iskustva te na drvenim klupama i daskama raspoređujemo

mjesta za spavanje. Prvo sklonište na Vlaškom gradu (1280 m) izgorjelo je 2000. godine, ali je ubrzo obnovljeno i sada, unatoč tome što je čitavo od drva, tj. dasaka, izgleda nam puno toplije i bolje od skloništa na Ivinim vodicama.

Nakon kraćeg odmora upućujemo se još na vrh Vlaški grad (1383 m). Vjetar je sada dosta jak, a oblaci se sve više gomilaju na vrhuncima Velebita. Za uspon od skloništa treba oko 30 minuta. Staza je vrlo strma i vodi po siparu i kamenjaru. Tek pri vrhu osjećamo punu jačinu vjetra. Na vrhu se od jakih naleta koji nikako ne prestaju pokušavamo skloniti iza stijene. Tako sklonjeni uživamo u pogledu na Maslenicu, Zadar, Pag, Ugljan, Pašman... Društvo nam dolazi praviti i jedan muflon, iako mu naše prisustvo očito nije po volji. Ipak je ovo njegov dom, a vjetar mu nije na vrijeme odao naše prisustvo. Gledam oblake prema sjeveru, spuštaju se s vrhunaca prema moru, a zatim se tope kao led.

Dolazimo u sklonište, gdje su u međuvremenu naši prijatelji zapalili vatru u maloj peći i skuhalo čaj. Kombinacija špeka, luka i ostalih blagodati iz ruksaka stvarno vraća snagu. Nakon što vas bura prozrači, toplina peći itekako godi. Imamo i mali radio-aparat, no taj izgleda da je pretplaćen samo na talijanske radio-stanice, pa od njega i nema neke velike koristi. Još malo razgovora i svatko liježe na svoje mjesto. U 21 sat gasi se svijeća i nastaje

Vidik s Vlaškog grada prema moru

Na tako malo prostora, toliko promjena: ujutro se smrzavaš na buri i hladnoći, gledaš i snijeg, a popodne se kupaš i uživaš u suncu, sve na desetak kilometara zračne linije. Teško za povjerovati, ali je istinito

Ivan Vitez

Velebitske vrhove okovala je siva magla

tišina koju remeti samo neumorni vjetar. Kao u vremena naših starih! Ne pamtim kad sam tako rano zaspao.

Sutradan u 5 ujutro zvuk alarma s mobitela prekida najljepše doba spavanja – vrijeme je za ustajanje i pokret. Da, ali kuda? Prvi zraci svjetlosti otkrivaju tužnu istinu. Vjetar nije stao, a magla je potpuno okovala planinu. Od vidika prema moru ni traga, a prema vrhovima još manje. Od rosulje je sve vlažno, temperatura je niža od 10 stupnjeva i u usporedbi s jučerašnjim danom vrlo je hladno.

Za vrijeme doručka vijećamo kako dalje i zaključujemo da ćemo ostati još malo, dok ne bude više svjetla. Na trenutak se otvara pogled prema moru, a onda opet nestaje. U 7 sati oblačimo svu toplu odjeću i krećemo prema Svetom brdu. Opraćamo se od prijatelja, koji

još malo ostaju, a onda će krenuti prema Vaganskom vrhu ili kući. Staza odmah kreće oštro u cik-cak i kad se malo zagriješ shvatиш da i nije tako loše kako se na početku činilo. Ubrzo dolazimo do spomen ploče postavljene u znak sjećanja na planinare nastradale prošle zime. Pogled niz kosinu po kojoj se i sada lako odsklizati, pa još led i vjetar, dovoljni su da sve odmah bude jasno. Može se sad pričati ovo i ono, ali istina je uvijek samo jedna: planine su lijepi, ali su istodobno i opasne, a čovjek je u njima uvijek samo gost.

Staza postaje sve strmija, sve dok ne stigne do stijene, na kojoj je ujedno i prijevoj. Ovdje je vjetar više nego jak. Ostavljamo ruksake jer se ovamo svakako moramo vratiti, a na sebe stavljamo kabanice radi zaštite od vjetra. Na ruksake stavljamo kamenje da ih ne bismo poslije morali tražiti negdje na otoku Pagu ili okolici. Nitko ništa ne govori jer se ionako ne bi ni čulo.

Za divno čudo, nakon 15 minuta staza okreće na morsku stranu i vjetar posustaje, a na nekim ga mjestima uopće nema. Vidljivost je još uvijek slaba, pa treba pažljivo pratiti markacije na putu. Opet uspon i samo uspon. U vrtači pokraj staze ima i snijega. Dolazimo na greben. Bura! Žalim što nemam više kilograma. Doslovno nas pokušava oboriti s nogu – ovdje ne da puše, nego tutnji. Kad bih se sada odlučio baciti niz liticu, vjerujem da mi to nikako ne bi uspjelo, već bih ostao lebdjeti u zraku. Poslije je Ivan rekao da je vjetar bio toliko jak da mu je lupao očnim kapcima. I nije bio daleko od istine.

Ipak, čim smo se malo odmakli, vjetar je oslabio. Kroz maglu vidimo križ. Nalazimo kutiju sa žigom i ploču s Deset Božjih zapovijedi. Sve je sad lakše.

Silazimo istim putom, brzo, ali sigurno. Šteta što ne možemo uživati u planinskom cvijeću i bilju, kojeg je duž naše staze uistinu mnogo. Opet smo kod ruksaka. Sva sreća, svi su na broju. Nakon pola sata stižemo do križanja i mjesta gdje moramo odlučiti hoćemo li produžiti prema Vaganskom vrhu ili se spustiti do Ivinih vodica u zavjetrinu. Vjetar ne slabiti, vidljivost je nikakva, nekim su mokre cipele i nogavice – srce govori dalje, a razum dolje.

Izabiremo spust, neka Vaganski počeka bolje dane. Siguran sam da nismo pogriješili.

Kroz oblak se najednom ukazuju more i otoci. Uživamo u vidiku tih nekoliko trenutaka, a tada opet nastaje neprobojan zid oblaka. U šumi nailazimo na ostatke stražarnice iz Domo-vinskog rata. Na Ivinim vodicama kratak »gab-blec« i presvlačenje u suhu odjeću, a onda nastavljamo ubrzanim korakom prema domu u Paklenici. Staza prolazi prekrasnim šumama i ugodno je položena, pa omogućuje brz i siguran hod. U dolini ni traga ni glasa strašnoj buri.

Kod doma turisti u natikačama, preplanuli od sunca, s mirisom kreme za sunčanje, gledaju nas kao da smo pali s Marsa. Od planinara ni traga. Dalje je staza široka i sigurna i stvarno svakome omogućuje da doživi barem mali dio te predivne prirode. Uza stazu poučne ploče, klupice za odmor, na nekoliko mjesta izvori vode za okrjepu. Sa svakim korakom planinski zrak sve se više miješa s onim mediteranskim i postaje sve toplije. Pojavljuje se sunce, prvo stidljivo, a zatim sve jasnije. Stijene i vrhovi su lijevo i desno, a zid oblaka iza nas. Uskoro smo kod mjesta odakle smo jučer skrenuli prema Anića kuku – zatvorili smo krug.

Sve je opet puno mirisa borovine i blizine mora, penjača u stijenama i izletnika koji promatraju njihove muke. Kod automobila se presvlačimo za kupanje, želja nam je što prije stići

do prve plaže. Usput svraćamo u dućan, jer osim duše treba okrijepiti i tijelo.

Iz vode gledam velebitski zid, prirodnu branu prema moru. Nazire se Crni vrh, a prema Karlobagu i Bojinac, koji podsjeća na Indijanca s krivim nosom kako gleda u nebeske pašnjake i traži Velikog Manitua. Nad Svetim brdom, kao ogroman val, caruje tamna fronta oblaka. *Da, tu sam ja, strašna bura, ne prilazite mojim vrhovima! Čuvajte me se!*

Posljednji izlazim iz vode. Sjedimo kraj mora i gledamo prema Pagu, smjenjuju se sunce i oblaci. Osjeća se vjetar, ali to je za nas ipak samo dah, dah s planine. I vjetar se umorio od penjanja po ličkim padinama, preko šuma, livada i minskih polja.

Sjedamo u automobile, pa put pod kotače. Od Korenice kiša i samo kiša. Toliko o vremenskoj prognozi.

Možda Hrvatska i nije najljepša zemљa na svijetu, ali neka se javi narod koji ima takvu planinu kao što je Velebit i takvo more kao što je naše. Na tako malo prostora, toliko promjena: ujutro se smrzavaš na buri i hladnoći, gledaš i snijeg, a popodne se kupaš i uživaš u suncu, sve na desetak kilometara zračne linije. Teško za povjerovati, ali je istinito. Možda naša domovina nije najljepša, ali svakako je najraznolikija. Prvo je upoznaj, pa onda sudi, divi joj se i uživaj u njoj, već koliko nam to ona sama dopusti!

VICA KODZOMAN

Sveto brdo

Vezivanje vezica

Hrvoje Zrnčić, Zagreb

Pavilnim stezanjem pri vezanju i povremenim pritezanjem vezica na gojzericama izbjegavamo nastajanje žuljeva i sličnih pojava na nogama za vrijeme planinarenja. Nije potrebno objašnjavati što to znači. Podijelio bih zato s vama svoje iskustvo o vezivanju vezica. Možda nekima bude zanimljivo, kao i jednoj iskusnoj planinarki, koja me je ispred planinarskog doma na Zavižanu promatrala kako vežem vezice na gojzericama. Pomno je pratila kako to radim. Zatim se na njezinu licu počeo pojavljivati izraz iznenadenja, koji se pretvarao u čudenje. Tada više nije izdržala. »Stani, stani! Vežeš žnirance naopako!« izgovori mi u dahu. Vezice na gojzericama sam vezivao automatskom i bez gledanja. Nisam ni razmišljao o tome kako ih vežem.

A onda mi u trenutku sve postade jasno. Vezivao sam vezice onako kako mi je to

jednom davno savjetovao jedan planinar. Bilo je to tako davno da se više i ne sjećam tko je to bio, ali u potpunosti sam usvojio način vezivanja koji mi je preporučio. I ja sam u početku vezivao vezice na gojzericama na najuobičajeniji način, kao što to radi većina planinara. I nakon stanovitog prijeđenog puta povremeno sam pritezao vezice jer se hodanjem više ili manje olabave.

Pritežući jednom vezice na gojzericama, dobio sam dobronamjeran savjet da ih počнем vezivati malo drukčije, uz objašnjenje da će broj pritezanja kod duže hodnje biti znatno manji, te da ih ponekad i neće trebati pritezati. Evo samog opisa.

Vezanje, odnosno pritezanje vezica u dijelu gojzerica gdje one prolaze kroz rupice ili alkice jest klasično, križno, i ne znam ima li nekih mogućnosti boljeg vezanja. No, u dijelu gojzerica

Gojzerice – glavni planinarski rezvizit

gdje vezice omotavamo oko kukica, potrebno je vezicom doći najprije iznad kukice (Slika 1) i omotati kukicu tako da vezica izlazi s donje strane iste kukice te produžava prema gornjoj strani kukice na suprotnoj strani gojzerice (Slika 2). Omatanje kukica vezicama izvodi se obama krajevima vezica, istovremeno lijevom i desnom rukom. Tako se vezice uz svaku kukicu križaju, što smanjuje mogućnost olabavljenja tijekom hodnje pa se time broj pritezanja smanjuje ili ono sasvim izostaje. Na kraju dolazi »mašna« kakvu obično vežemo (Slika 3).

Iako nema nikakvoga naziva, takvo bih vezivanje nazvao dvostrukim križnim vezivanjem vezica. Nadam se da su priložene slike olakšale razumijevanje opisa.

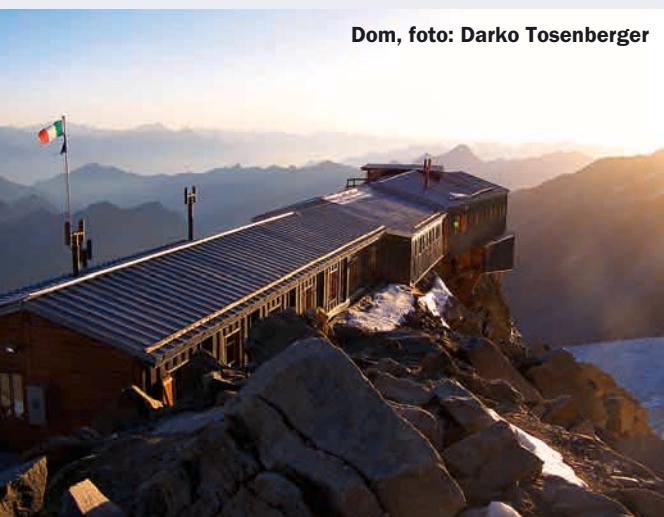
Znam da nisam otkrio ništa nova, ali će netko možda poželjeti križno vezati vezice na gojzericama, osobito za dužih hodnji, i uvjeriti se da će broj potrebnih pritezanja biti znatno manji, a ponekad ono uopće neće biti potrebno. Znam i to da ljudi općenito vrlo teško mijenjaju navike, pa bilo to i na bolje. Ima ih koji se neće odreći načina vezivanja na koji su navikli, čak i

ne kušajući dvostrukokrižni način, ali se nadam da će netko ipak pokušati praktično provjeriti ovaj način vezivanja vezica. Ispočetka će se trebati uopće sjetiti vezati vezice na drukčiji način. Nema sumnje da će to u početku biti malo nespretnije, no s vremenom, uz malo upornosti, drukčiji način prijeći će u naviku i postati automatizmom.

PLANINARSKI FOTO-DIA FESTIVAL U ĐURĐENOVCU 2006.

Dom, foto: Darko Tosenberger

Buba, foto: Matilda Koški

Himalajski nosač, foto: Tomislav Marković

U subotu 2. i nedjelju 3. prosinca 2006. održan je u Đurđenovcu jedanaesti Planinarski foto-dia festival. Festival se tradicionalno sastoji od cjelovečernjeg subotnjeg programa u prostorijama OŠ J. J. Strossmayera i nedjeljnog izleta na Krndiju ili Papuk. Organizator i domaćin je HPD »Sunovrat« iz Đurđenovca.

Stotinjak posjetitelja iz cijele Hrvatske uživalo je 2. prosinca na izložbi fotografija 18-oro i projekciji digitalnih snimaka 19-oro autora. Izložba i projekcija imale su natjecateljski karakter, pa je prosudbena komisija ocjenjivala i nagrađila najbolje fotografije i digitalne snimke. Evo rezultata:

Fotografije (izložba)

1. Antun Zlatko Lončarić, PD »Šumar«, Osijek
2. Dario Majetić, HPD »Zanatlija«, Osijek
3. Biserka Lacković, HPD »Kapela«, Zagreb

Projekcija

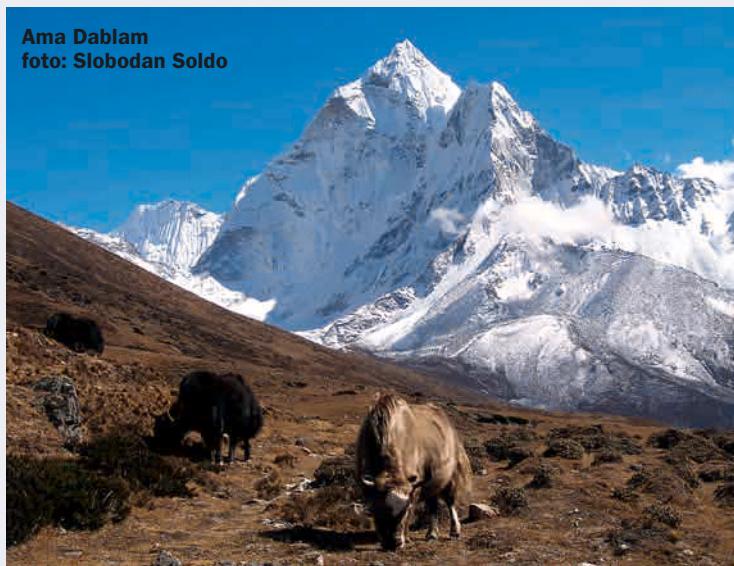
1. Slobodan Soldo, HPD »Belišće«, Belišće
2. Tomislav Marković, HPD »Pliva«, Zagreb
3. Branko Balaško, PD »Stubaki«, Stub. Toplice.

Nakon projekcije bila je za goste pripremljena mala zakuska te su potom uručena priznanja i nagrade najuspješnijima.

Slijedećeg dana organiziran je izlet u trajanju od 4 i pol sata, od planinarske kuće »Tivanovo« u Gazijama preko Vrletine na Petrov vrh (700 m) i Kvržicu, s povratkom preko Ravnog brda. Nakon izleta goste je dočekao domaćar Branko Tivanovac s grahom iz kotlića i domaćim kruhom iz krušne peći, a gastronomsku ponudu dopunili su Josip Broz palačinkama i Marija Dalšašo pčelinjim proizvodima.

Povodom festivala, građanima Đurđenovca je u subotu prijepodne predstavljena proizvodnja prirodnog jabučnog soka, a gradani su ga tom prilikom mogli slobodno degustirati. Pokrovitelji i sponzori festivala jesu Poglavarstvo općine Đurđenovac, OŠ J. J. Strossmayera, HPS, Branko Tivanovac – Tivan iz Šaptinovaca, Tomislav Jurišić iz Đurđenovca te Digital foto studio C iz Osijeka, Županijska 13.

Željka i Antun Kasapović

Budakova brda

dr. Nenad Vadić, Zagreb

O bećao sam sebi, prije nešto vremena, okaniti se pisanja, premda nisam mogao zatrti spoznaju u koju sam uvijek uvjерavao i druge, kako tek ono što je napisano nije nikada izgubljeno. A obećao sam to nakon dugogodišnjeg promatranja za mene zastrašujućeg odnosa planinarske publike prema čitanju!

Na temelju uočenog anti-raspoloženja zaključio sam da se i planinari dijele na dvije jako različite skupine: jednu malobrojnu onih koji pišu i drugu, mnogobrojnu, onih koji ne (!) čitaju. Kada se to shvati, uz određenu količinu kritičnosti, samo je kratak put do zaključka kako je pisanje zapravo neka vrst samozavaravanja i samozadovoljstva, te da je vrijeme utrošeno na pisanje mudrije utrošiti na druge stvari, kao što je boravak u prirodi, sa svim svojim mnogobrojnim lijepim sadržajima. No, lijepa fotografija na naslovnici HP-a broj 9, 2006, a zatim i njen opis, pokolebali su me i natjerali da iznesem nešto iz svojih, mnogo godina sku-

pljanih saznanja. Naročito zato što je riječ o jednom od najatraktivnijih dijelova Velebita, a s estetske strane sigurno bez premca! Pokušat ću vas riječju, a još više slikom u to uvjeriti.

Valoviti travnati dio velebitskog hrpta buduli s Paga zovu Plješivica i on im je značajan vremenokaz. Za gorštakе, dok ih je bilo, to su Budakova brda. Ono sjevernije i više Veliko Budakovo brdo, a niže južnije Malo Budakovo brdo. Veliko su češće zvali i Vrbansko brdo, što po zdravoj logici znači da je ono bilo važnije Vrbanima iz Vrbanske dulibe. Po analogiji, Malo zvahu i Dabarsko brdo.

Zna se što su solila – mjesta gdje se stoci ostavlja sol na pašnjacima. Tko je izmislio Soline za Dabarsko brdo, nećemo nikada znati, vjerojatno neki neodgovorni kartograf. Kako su Soline, kao jedno od rijetkih staništa slavne i čudesne degenije, usle u svjetsku literaturu, nema nikakva izgleda da se ono zaboravi!

No, da stvar bude smješnija (odnosno žalosnija), mladi kartograf je stari toponom Priki-

Velebitska estetika

Budakovo brdo (lijevo) i Bačić kuk (desno) – kontrast livada i stijena

nuto brdo premjestio na vrh Dabarskog ili Malog Budakovog brda. Ne tako davno su se na Prikinutom brdu križale dvije označene staze: ona koja je s Ripinovca preko Budakovog (velikog) brda vodila na sjever i druga, koja je mimo Cezarove doline i Oštrika silazila na Premužičevu stazu na vrhu Jelinić drage, odnosno na početak Jelinić plana, tamo gdje je sada okretište na novoj cesti. Namjera je bila olakšati i skratiti put onima koji dolaze Premužičevom stazom od Alana, a imaju želju (i snage) svratići na Bačić kuk. Bio je to uzaludan posao.

Nešto o Bačić kuku! Ono što zovemo tim imenom uopće nije kuk, nego sklop stijena i kukova, koji su lijepo zvali Samogred. Je li vršna stijena na kojoj je najviša točka (1304 m) Veliki Samogred, nisam saznao, ali je još nekoliko dijelova toga impozantnog sklopa imalo svoja imena, kao: Mali Samogred, Kuk od pećine, Kuk od šuplje stine, Kuk od pobrižaka, Obli kuk...

Da bi se veličanstvo toga stijena doživjelo, isplati se malo potruditi, a postoji za to dosta mogućnosti. Izlazak pod Obli kuk i na njega od

NENAD VADIĆ

Ive Došen - Brdo i Kuk od Snježnjače

Na vršnim livadama Budakova brda

Nema na cijeloj našoj obali od Učke do Biokova takvog vizualnog doživljaja kakav pružaju Bačić kuk i Budakovo brdo na srednjem Velebitu

vrata je jednostavan, a pruža mnogo posve novih doživljaja.

Još koja riječ o spomenutoj estetici Budakovih brda. Nema na cijeloj našoj obali od Učke do Biokova takvoga vizualnog doživljaja kakav je ovdje. Još više nego s hrpta brda dolazi to do izražaja s primorske terase, gdje se nude pravi »avionski« vidici. A da ne spominjem kako uz obilnu floru tamo caruje i endemična *Sibiraea croatica*.

A tek kopnena strana! Zaobljeni mirni travnati hrbati Budakovih brda spušta se preko Visibabe do Dabarske kose, a u njedra se priljepile divlje bijele stijene Samogreda i Kukalina. Slika od koje zastaje dah. Da ne bude stresa zbog prekida tog dojma, brinu se kukovi nad Dabrima, od Čeline do Medvjedega kuka. Samo što ovdje oni strše u nebo i oblake. Da, to treba doživjeti, tek treba biti na pravom mjestu i u pravo vrijeme!

Dužan sam reći nešto i o izvorima podataka. Prvi je Ive Došen Brđo. Na njega su me

uputili svi koje sam propitkivao o Kukalinama i Bačić dulibi. Bio je posljednji koji je napustio ognjište i smjestio se u kućicu u Baškom dolcu i jedan od onih koji je prošao i preživio torturu 70-ih godina, zahvaljujući snazi, tjelesnoj i duševnoj. Ne mogu zaboraviti kako sam se osjećao kada smo se upoznali – kao patuljak! Činilo mi se da sam manji od njegove ruke. Premda je bio već slab, kada je čuo zbog čega ga tražim i tko me uputio, spremno je pristao da ga odvezem u goru, do njegove Bačić dulibe.

Drugi je Mile Prpić iz Kućišta. Upoznao sam ga kao domara u Ravnom dabru. Kad je bio na čistu s mojim identitetom, s puno je razumijevanja ispunio moje želje. Razgovarali smo satima, a kako je bilo vrijeme rijetkih posjeta, mogao me i provesti njemu poznatim stazama i bespućima od lijepog imanja u Kućištim pod Visibabom do Velinca i Brzovca, uzduž i poprijeko Budakovih brda, do Došen plane i Čeline... Tek moja razmišljanja o ekologiji i prirodnoj ravnoteži nije prihvaćao. Ne mogu zaboraviti reagiranje njegove majke kada ga jednom upitah pred njom kakvo je sadašnje stanje s nosatim gmizavcima. Priznao je da je upravo sreo jednog poskoka kod Kose, ali mu nije bio »pri ruci«. Samo što nije digla ruku na njega, onako sitna prema njemu, ali pomogla si je grlo!

Nažalost, i ona i otac mu, a i Brđo, odoše put svojih predaka. Hvala im!

Dnevnik bez žigova

Branko Meštrić, Zagreb

O planinarskim obilaznicama pisalo se već mnogo puta u ovom časopisu, a među planinarima se i danas često raspravlja o njihovim koncepcijama, smislenosti i važnosti za samo planinarstvo. Hrvatska planinarska obilaznica (HPO) svakako je, kao naša primadona, glavna i u tim raspravama, poglavito o tome koje su joj kontrolne točke, koje bi još trebale biti, a koje su »bez veze«. Ovo, međutim, nije članak o tome.

Nije ovo članak ni o čarima traženja žigova po vrhovima, »ugodnim« iznenadenjima kad ustanoviš da je netko odnio ili uništio žig, o umrljanim rukama od razlivene boje – ili o pokušajima utiskivanja »suhog« žiga, kad nema ni boje ni jastučića. Možda i to ima svoje čari i nećemo to osporavati. Ovo je priča o planinaru koji je obišao više od stotinu kontrolnih točaka i primio posebno priznanje HPO-a, a nikad nije udario ni jedan žig u dnevnik obilaznice. Da ne bi bilo zabune, razjasnimo da on, dakako, ima dokaze obilaska svih stotinu kontrolnih točaka.

Nadam se da smijem dalje pisati u prvom licu jer – radi se o meni! Moji su dokazi, naravno, fotografije, konkretnije: digitalne fotografije. Upravo kad sam počeo ozbiljnije hodati po planinama, počelo je i doba digitalnih fotoaparata, pa je jedan takav uređaj postao dio moje standardne planinarske opreme. Nikad se nisam zatekao na nekom vrhu bez aparata niti s praznim baterijama (dobro, priznajem: jednom sam na Vodenici bio bez aparata, ali sam

Širom Hrvatske u opticaju je 4000 dnevnika Hrvatske planinarske obilaznice

se tom prilikom snimio mobitelom). Dapače, dogodilo se da je jednom neka novinarska (!) ekipa dotrčala na Bjelolasicu, pripremila se za slikanje, a onda utvrdila kako im je fotoaparat ostao u autu! Naravno da sam im iste večeri e-mailom poslao fotografije koje sam snimio svojim aparatom i tako ih riješio nevolje.

No, vratimo se fotografijama. Čini mi se da su one čak i vjerodostojniji dokaz, jer žig u dnevnik može utisnuti i netko drugi. Pravila za obilazak HPO-a doduše daju mogućnost da se posjet kontrolnoj točki u iznimnim slučajevima, kad nema žiga, dokaže i fotografijom, no u pra-

Ovo je priča o planinaru koji je obišao više od stotinu kontrolnih točaka i primio posebno priznanje HPO-a, a nikad nije udario ni jedan žig u dnevnik obilaznice. Da ne bi bilo zabune, razjasnimo da on, dakako, ima dokaze obilaska svih stotinu kontrolnih točaka

Obilaznice i internet

Na internetskoj adresi www.pdsumar.hr/obilaznice PD »Šumar« je uspostavilo sustav koji omogućuje članovima, ali i svim drugim zainteresiranim planinarima, da prijavljuju svaki posjet nekoj od petstotinjak raznih kontrolnih točaka u našim planinama, a računalo im potom samo »obračuna« sve obilaznice koje poznaje i obavijesti ih o napredovanju u njihovu obilasku. Za ljude koji mnogo vremena provode na internetu, sustav se pokazao zanimljivim i korisnim jer daje jasne podatke o tome što bi još trebalo obići da završite započete obilaznice. Naravno da to ne zamjenjuje dobre stare dnevničke i ruke zamrljane od žigova, ali obilaznicima pomaže voditi evidenciju. Ako vas zanima taj sustav, zavirite na spomenutu adresu.

Na adresi www.hpdzeljeznica.hr/gojerica/gojerica.htm smještena je stranica natjecanja u obilaženju obilaznica. Tamo se može pronaći najviše podataka o natjecateljima, ali gotovo ništa o samim obilaznicama. Podaci o njima sastavni su dio priručnika za natjecatelje, koji zasad postoji samo u tiskanom obliku.

Na internetu ćete najviše podataka o obilaznicama naći na stranici www.plsavez.hr/hps/Planinarske_obilaznice, o kojoj se skrbi Komisija za planinarske puteve HPS-a. Svakako treba pohvaliti kako pojedince koji su postavili tako cijelovite stranice, tako i sve one koji su do sada radili ili će ubuduće raditi na unapređenju tih stranica. To su, naime, »wiki« stranice i očekuje se od svih planinara koji imaju podatke o obilaznicama da ih upišu na te stranice.

vilima ne piše ništa o digitalnim fotografijama i web-dnevnicima.

Da pojasnim! Na internetskim stranicama svojeg planinarskog društva postavio sam web-dnevnik HPO-a sa stotinjak digitalnih snimaka ispred raznih piramida, kamenova, tornjeva i crvenih natpisa. Gledati tolike fotografije stalno jednog te istog lika zaista je naporno i pomalo nastrano, ali kad pomislite koliko je znoja bilo potrebno za sve vrhove, to se nekako može

shvatiti. Dnevnik sam predstavio najširoj javnosti, a ponudio sam ga na uvid i Komisiji za planinarske puteve HPS-a. Moram priznati da su me ljudi iz Komisije ugodno iznenadili kad su uredno uvažili moje dokaze i ovjerili mi obilaznicu. Čak su i pohvalili činjenicu da je praktično pregledavati fotografije uredno svrstane i opisane na webu. Odlično! Nadam se da će se nakon ovog slučaja u novim pravilima obilaznice pojaviti nešto kao: »fotografije možete prikazati na webu ili poslati na CD-u...«

S novim tehnologijama ubrzano se mijenja tradicionalan način planinarenja. U mnogim je ruksacima već sva sila elektroničkih uređaja, a eto, ni dnevnički obilaznici nisu više ono što su nekad bili! No, još uvjek valja kupiti tiskani dnevnik (ipak se iz cijene dnevnika plaćaju troškovi znački i žigova), a i ako ne skupljate žigove, u dnevnik treba upisati svoje podatke i nešto kao: www.pdsumar.hr/obilaznice/3 ili www.plsavez.hr/hr/link/hpomestic. I to je to! Zadovoljili ste uvjet, a svoje uspomene na vrhove podijelili sa svima koji ih žele vidjeti.

No, to nije najbitnije. Više od weba, znački i priznanja vrijede trenutci provedeni na vrhovima i ispod njih. To se ne može napraviti na webu, sjedeći ispred računala. I dobro je da je tako!

POPIS OBILAZNIKA HRVATSKE PLANINARSKE OBILAZNICE U 2006. GODINI

pripremio: Zdenko Kristijan, Samobor

Brončana značka

- 306. Boris Abramović
- 307. Branimir Puščenik
- 308. Ivan Vitez
- 309. Duško Vitez
- 310. Stjepan Kaštelega
- 311. Tomislav Friščić
- 312. Josip Cerjan
- 313. Ivan Novak
- 314. Marija Benković
- 315. Brankica Mišić–Mareš
- 316. Mladen Mareš
- 317. Elvira Mandl
- 318. Neven Čaplar
- 319. Krešimir Banek
- 320. Diana Živojnović
- 321. Mato Šimičić
- 322. Lidija Miljanović
- 323. Saša Škugor
- 324. Biserka Ulipi
- 325. Branko Meštrić
- 326. Neven Kursar
- 327. Željko Mikulandra
- 328. Mladen Vedriš
- 329. Mirjana Pavlic
- 330. Verica Sermek
- 331. Ivan Sermek
- 332. Igor Nad
- 333. Ksenija Franulović
- 334. Vito Jukica
- 335. Josip Lazar
- 336. Darko Kos
- 337. Jože Bučar
- 338. Boštjan Borc
- 339. Damir Svara
- 340. Dominik Svilić
- 341. Tin Svilić
- 342. Irena Svilić
- 343. Dražen Svilić

Srebrna značka (50 KT)

- 177. Stanislav Horvat
- 178. Boris Abramović
- 179. Branimir Puščenik
- 180. Ivan Vitez
- 181. Duško Vitez
- 182. Stjepan Kaštelega
- 183. Tomislav Friščić

- Dubovac, Karlovac
- Runolist, Oroslavje
- Ivančica, Ivanec
- Lipa, Sesvete, Zagreb
- Željezničar, Gospic
- Kozarac, Vrbovsko
- Kozarac, Vrbovsko
- Opatija, Opatija
- Željezničar, Zagreb
- nije član PD, Zagreb
- Japetić, Samobor
- Zagreb-Matica, Zagreb
- Zavižan, Senj
- Zavižan, Senj
- Željezničar, Zagreb
- Šumar, Zagreb
- Kamenar, Šibenik
- Kamenar, Šibenik
- Kapela, Zagreb
- Međimurje, Čakovec
- Međimurje, Čakovec
- Međimurje, Čakovec
- Dirov briješ, Vinkovci
- Mosor, Split
- Zagreb-Matica, Zagreb
- Ivančica, Ivanec
- Ivančica, Ivanec
- Ljubljana-Matica, SLO
- Ljubljana-Matica, SLO
- Obruč, Rijeka
- Dubovac, Karlovac
- Dubovac, Karlovac
- Dubovac, Karlovac
- Dubovac, Karlovac

- 184. Milan Vujnović
- 185. Brankica Mišić–Mareš
- 186. Ljiljana Jagić
- 187. Mato Pavlović
- 188. Paolo Lanča
- 189. Boris Lanča
- 190. Žarko Roček
- 191. Mladen Japirko
- 192. Edita Klobočar
- 193. Mladen Klobočar
- 194. Mirko Kos
- 195. Ana Kos
- 196. Branko Meštrić
- 197. Silvo Škufca
- 198. Herman Slamenik
- 199. Steljko Bačić
- 200. Nevenka Bačić
- 201. Vito Jukica
- 202. Nevenko Kraševac
- 203. Veljko Vlahović
- 204. Milorad Vujičić
- 205. Zdenko Godec
- 206. Mato Šimičić

Zlatna značka (75 KT)

- 111. Srećko Host
- 112. Andrija Benković
- 113. Branko Kokolić
- 114. Branimir Puščenik
- 115. Andelko Sojč
- 116. Krzysztof Chmura
- 117. Manda Ašić
- 118. Zdenko Jurinić
- 119. Alan Čaplar
- 120. Branko Meštrić
- 121. Marija Horvat
- 122. Vida Ofak
- 123. Mira Valio
- 124. Nenad Hoić
- 125. Vito Jukica
- 126. Nevenko Kraševac
- 127. Veljko Vlahović
- 128. Ivan Vitez
- 129. Tomislav Friščić
- 130. Stjepan Kaštelega
- 131. Duško Vitez
- 132. Zdenko Godec
- 133. Ana Čop Miholek
- 134. Miljenko Miholek

Posebno priznanje (100 KT)

83. Srećko Host	Pliš, Klana
84. Loredana Rojnić	Glas Istre, Pula
85. Vladimir Rojnić	Glas Istre, Pula
86. Halima Cimić	Japetić, Samobor
87. Zdenko Jurinić	Željezničar, Zagreb
88. Alan Čaplar	Željezničar, Zagreb
89. Zlatko Matković	Željezničar, Zagreb
90. Zlatko Šimunić	MIV, Varaždin
91. Branko Meštrić	Šumar, Zagreb
92. Vida Ofak	Kočevje, Kočevje, SLO
93. Kristina Mihalić	Japetić, Samobor
94. Branko Kokolić	Runolist, Orljavje
95. Milica Miškulin	MIV, Varaždin
96. Krzysztof Chmura	Zagreb-Matica, Zagreb
97. Nenad Hoić	Javor, Zlatar Bistrica
98. Vito Jukica	Zagreb-Matica, Zagreb
99. Mladen Pandurić	Bilo, Koprivnica
100. Manda Ašić	Zagreb-Matica, Zagreb
101. Veljko Vlahović	Željezničar, Zagreb

Visoko priznanje (125 KT)

43. Sergej Stipaničev	Kamenjak, Rijeka
44. Zdenko Jurinić	Željezničar, Zagreb
45. Viktor Tišler	PK Hrv. lječničkog zbara
46. Donat Gašljević	Susedgrad, Zagreb
47. Branka Očić	Susedgrad, Zagreb
48. Tomislav Muhić	Zanatlija, Zagreb
49. Željka Lepan	Ericsson N. Tesla, Zagreb
50. Vito Jukica	Zagreb-Matica, Zagreb
51. Boris Petrić	Torpedo, Rijeka
52. Dominik Horvat	Željezničar, Zagreb

Napomene: **1.** Mato Pavlović iz PD »Učka«, Rijeka prešao je u HPD »Knezgrad«, Lovran (vidi: Brončana značka br. 232. i Srebrna značka br. 187.) i traži da se u popisu obilaznika vodi kao član HPD »Knezgrad«. **2.** Krzysztof Chmura (vidi: Zlatna značka br. 116.) upisao se u HPD »Zagreb-Maticu«, Zagreb (prije nije bio član planinarske udruge) i želi da se u popisu obilaznika vodi kao član toga planinarskog društva. **3.** Zdenko Jurinić (vidi: Zlatna značka br. 118.) zatražio je da se u popisu obilaznika (vidi: Brončana značka br. 49. i Srebrna značka br. 37.) umjesto kao član PD »Ericsson Nikola Tesla«, Zagreb vodi kao član HPD »Željezničar«, Zagreb.

Priznanja u 2006. godini (1. 1. 2006. – 31. 12. 2006.)

Planinarsko društvo	B	S	Z	P	V	U
1. Ivančica, Ivanec	7	4	4	-	-	15
2. Zagreb-Matica, Zagreb	2	4	4	3	1	14
3. Željezničar, Zagreb	2	1	3	4	2	12
4. Runolist, Orljavje	1	2	4	1	-	8
5. Dubovac, Karlovac	5	1	1	-	-	7
6. Glas Istre, Pula	-	2	-	2	-	4
7. Japetić, Samobor	1	-	1	2	-	4
8. Šumar, Zagreb	1	1	1	1	-	4
9. Kočevje, Kočevje, SLO	-	1	1	1	-	3
10. Kozarac, Vrbovsko	2	1	-	-	-	3
11. Zavižan, Senj	2	1	-	-	-	3
12. Željezničar, Gospic	1	1	1	-	-	3
13. Medimurje, Čakovec	3	-	-	-	-	3
itd.						
Ukupan broj priznanja	38	30	24	19	10	121

Na popisu je ukupno 40 planinarskih društava. Nakon 13 navedenih slijedi 10 društava s po dva priznanja i 17 s po jednim priznanjem, a jedno je priznanje primio planinar koji nije član planinarske udruge. Na popisu je šest društava koja se dosad nisu pojavljivala u popisu. To su: »Ivančica«, Ivanec; »Medimurje«, Čakovec; »Kozarac«, Vrbovsko; »Dirov brijege«, Vinkovci, »Knezgrad«, Lovran i »Lipa«, Sesvete.

Kratice: B = brončana značka, S = srebrna značka (50 KT), Z = zlatna značka (75 KT),
P = posebno priznanje (100 KT), V = visoko priznanje (125 KT), U = Ukupno

Ukupna statistika priznanja (21. 5. 2000. – 31. 12. 2006.)

Planinarsko društvo	B	S	Z	P	V	U
1. Željezničar, Zagreb	45	29	21	21	11	127
2. Japetić, Samobor	26	16	11	10	4	67
3. Zagreb-Matica, Zagreb	26	15	11	7	3	62
4. MIV, Varaždin	13	10	10	8	4	45
5. Dugi vrh, Varaždin	15	10	8	5	3	41
6. Dubovac, Karlovac	16	8	4	-	-	28
7. Obruč, Jelenje	8	6	5	5	4	28
8. Ericsson N. Tesla, Zagreb	10	7	4	4	1	27
9. Jastrebarsko, Jastrebarsko	8	5	3	3	3	22
10. Stanko Kemppny, Zagreb	7	6	3	3	2	21
11. Kamenjak, Rijeka	9	4	1	1	1	16
12. Ivančica, Ivanec	7	4	4	-	-	15
13. Glas Istre, Pula	6	4	2	2	-	14
14. Bilo, Koprivnica	6	3	3	2	-	14
15. Kamenjar, Šibenik	5	3	3	2	1	14
16. Runolist, Orljavje	4	4	4	1	-	13
17. Susedgrad, Zagreb	4	2	2	2	2	12
18. Lisina, Matulji	5	2	2	2	-	11
19. Gradina, Konjščina	5	3	2	1	-	11
itd.						
Sva priznanja	343	206	134	101	52	836

Na popisu je ukupno 75 planinarskih društava, od toga 5 iz Slovenije.

Dobitnici posebnih i visokih priznanja Hrvatske planinarske obilaznice na svečanosti 16. 12. 2006. u Domu HPS-a

Nekoliko praktičnih savjeta za obilaznike HPO-a

- Za dokazivanje obilaska uvijek ponesite sa sobom dnevnik HPO-a, jastučić za žigove i fotoaparat. Na vrhu utisnite žig, a ako žiga nema, fotografirajte se.
- Niste li ponijeli naočale i stoga žig utisnuli u dnevnik na krivome mjestu - u kućicu upišite »žig je na str. x« i KT će biti priznata.
- Zaboravili ste dnevnik, žig utisnuli na papirić i kod kuće papirić ulijepili u dnevnik. Premda se to čini kao dobra ideja, takav žig neće biti priznat jer mora biti utisnut izravno u dnevnik. Jeste li zaboravili ponijeti dnevnik ili jastučić za žigove, fotografirajte se na vrhu.
- Ako na vrhu nema žiga, a niste ponijeli fotoaparat, budite strpljivi i pričekajte da se na vrh možda popne netko s fotoaparatom, pa ga zamolite da vas fotografira. Ne pojavi li se nitko, ponovite uspon na vrh.
- Obilazak KT ne možete dokazati utiskivanjem žiga nekoga drugog vrha. Tako se na Kamešnici žigom vrha Konja ne dokazuje posjet KT Kruge, iako su Kruge blizu puta prema Konju. Potreban je žig ili fotografija s Kruga!
- Nadmorske visine upisane u dnevniku mogu se razlikovati za nekoliko metara od visina na žigovima. No, na Ravnoj gori postoje dva međusobno udaljena vrha, jedan visok 680 m i drugi visok 686 m. Na prvom vrhu (680 m) je piramida i to je KT HPO-a, a drugi je KT obilaznice »Najviši vrhovi hrvatskih županija«.
- U planinarskoj ste kući uz ostale žigove našli i žig vrha te ga utisnuli u dnevnik. Na vrhu, 1–2 sata hoda od kuće, pronašli ste metalni žig, ali budući
- da već imate žig toga vrha, ne utiskujete ga. KT neće biti priznata jer u uputama na str. 5 dnevnika piše da se utiskuje žig koji se nalazi na vrhu. Ako ste utisnuli žig vrha u udaljenoj kući, u prvi prazan prostor utisnite žig koji je na vrhu ili se fotografirajte.
- Tamo gdje je kuća na vrhu ili blizu njega (Ivanšica, Ravna gora, Grohot, Javorova kosa i dr.), u dnevniku je upisano da je žig vrha u planinarskoj kući. Taj se žig priznaje.
- Vodite li planinarsku skupinu, ponesite fotokopiju opisa puta iz vodiča ili s interneta i zemljovid, jer inače može biti neprilika. Na primjer, ispod vrha Vela Straža na Dugom otoku naići ćete na zabranu prilaza. Ta je KT ukinuta, a zamjenjski je vrh Orljak (vidi HP 12/2004.).
- Ponesite mobitel i brojeve znanaca koji poznaju prilike na planini koju obilazite!
- Na Šolti su dva vrha s nazivom Vela Straža, pa su se stoga neki planinari uspeli na oba. KT je na vrhu iznad Gornjeg Sela.
- Ako je metalni žig mokar od kiše, otisak može biti razmazan. Zato žig treba obrisati papirnatom maramicom i tek onda navlažiti jastučićem za žigove. Prvi otisak isprobajte na komadiću papira.
- Komisiji za planinarske putove stižu na ovjeru dobro očuvani dnevnići, ali i takvi koji su bili zgužvani, zatim navlaženi pa osušeni. Dnevničke je dobro nositi u ruksaku u kartonskoj mapi koja se zatvara gumenom vrpcem i u koju stanu svi dnevnići, jastučić za žigove, blok papira za probne otiske i olovka. Mogu se nabaviti u knjižarama.

GORSKO SPAŠAVANJE

50. GODINA HGSS STANICE SPLIT I ZBOR GORSKIH SPAŠAVATELJA

Dana 2. prosinca 2006. svečano je obilježena 50. obljetnica uspješnog djelovanja HGSS Stanice Split. Svečanost je započela 1. prosinca, otvaranjem izložbe fotografija u prostorijama Foto-kluba Split, a glavna svečanost atraktivnom pokaznom vježbom na Marjanu. Svečana sjednica održana je 2. prosinca.

U pokaznoj vježbi na Marjanu spašavatelji su demonstrirali spašavanje uz pomoć brdske (Marinerove) nosiljke spuštanjem po užetu, spašavanje uz pomoć speleo-nosiljke po kosom užetu, spuštanje vodiča i potražnog psa te spašavanje unesrećenog penjača uz pomoć helikoptera i to izravnom evakuacijom iz stijene, uz rezanje penjačkog užeta.

Vježbi na Marjanu i Svečanoj sjednici s prigodnim domjenkom u Vili Dalmacija nazočilo je oko 300 uzvanika, a pokrovitelj »zlatne« proslave bilo je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. Uz izaslanika pokrovitelja, pomoćnika ministra Željka Klarića, svečanoj su sjednici prisustvovali državni tajnik MORH-a Mate Raboteg, pomoćnik ministra mora, turizma, prometa i razvijatka Pero Bilas, saborski zastupnici, župan splitsko-dalmatinski Ante Sanader, predsjednik Gradskog vijeća Grada Splita Željko Jerkov, predstavnici HRZ-a, poglavito Zrakoplovne baze Divulje, MUP-a, HAK-a, HOO-a, čelnici ustanova i udruga s kojima HGSS Stanica Split uspješno surađuje, te pripadnici gotovo svih stanica HGSS u Hrvatskoj. Sjednici su kao predstavnici HPS-a prisustvovali dopredsjednik Vladimir Novak i glavni tajnik Darko Berljak, a tom prilikom Stanici Split HGSS-a za izu-

Vježba spuštanja unesrećenog planinara u mariner-nosiljci

zetan doprinos u razvitku hrvatskog planinarstva pre-dano je najviše priznanje Saveza – Plakata HPS-a.

Proslava je doista protekla svečano. Uzvanici nisu krili dojmove i oduševljenje pokaznom vježbom prikazanom u prigodnom video spotu iz stvarnih akcija

Sa svečane sjednice u Vili Dalmacija

spašavanja, a posebno činjenicom da je ova Stanica do sada izvela oko 1000 akcija spašavanja, u kojima je spašeno, otklonjena opasnost ili pružena pomoć više od 1500 ljudi. Više od pola milijuna preventivnih sati rada sigurno su doprinijeli da nesreća nije bilo i više, a zahvaljujući radu Stanice ovaj dio Hrvatske sigurno je bio sigurniji i sretniji. Nakon svečane sjednice uzvaničici su imali prilike helikopterom posjetiti Mosor.

Brojni okupljeni spašavatelji prebacili su se iz ugodne okoline Vile Dalmacije na Marjanu u spašavateljima također ugodno okrilje planine Mosor. Tamo je 2. prosinca 2006. na planinarskom domu »Umberto Girometta« održan Zbor gorskih spašavatelja. Zbor je stručan i savjetodavan skup svih gorskih spašavatelja i na njemu se razmatraju stručna, obrazovna, odgojna i promidžbena pitanja. U prvome je dijelu Zbor imao svečani karakter, na kojem su zaslужnim pojedincima i stanicama HGSS-a podijeljena priznanja Stanice Split. Nakon toga je održan radni dio sa 7 stručnih tema: Speleo-spašavanje u Hrvatskoj (dr. sc. Darko Bakšić), Projektiranje sigurnosti (Vinko Prizmić), Dokumentiranje i analiza potražnih akcija (Frane Bebić), Standardni operativni postupci traganja i spašavanja na kopnu (Vinko Prizmić), www.gss.hr: pet godina rada, dvije godine portala (dr. sc. Hrvoje Dujmić), Spašavanje životinja iz speleoloških objekata (Dinko Novosel) i Prezentacija speleofona, uređaja za komunikaciju u jamama (Zlatko Balaš).

U radu Zbora sudjelovalo je više od 70 gorskih spašavatelja, koji su Zbor ocijenili iznimno uspješnim.

Vinko Prizmić i Hrvoje Dujmić

Fotografije: Ana Buklijaš, Ivo Burić

GORSKO SPAŠAVANJE I MEĐUNARODNI DAN VOLONTERA

Svakodnevno desetci milijuna volontera u svijetu i desetci tisuća volontera u Hrvatskoj ulažu svoje vrijeme, energiju, znanje i sposobnosti da bi pomogli ljudima u nevolji, radili društveno koristan posao ili odgovorili na brojne krizne situacije (poplave, potrese, nesreće...). Da bi se što bolje prepoznao rad tih ljudi, Generalna je skupština Ujedinjenih naroda 1985. godine proglašila 5. prosinca Međunarodnim danom volontera. Čak je i cijela jedna godina (2001.) proglašena Međunarodnom godinom volontera. Akcije koje su poduzete tom prigodom značajno su doprinijele povećanju svijesti o značaju volonterstva u razvoju civilnog društva te borbi protiv siromaštva, bolesti i prirodnih katastrofa. Iako volonteri nisu plaćeni za svoj rad, mnogo je primjera da oni svoj posao obavljaju vrlo kvalitetno, stručno, često čak bolje i angažiranje od onih koji za to dobivaju plaću.

Vježba gorskih spašavatelja na splitskom Marjanu

Hrvatska gorska služba spašavanja i njezini članovi ponose se činjenicom da su volonteri te da besplatno i profesionalno služe svima koji se zateknu u nevolji. Pri tome, u službu drugih stavljaju sve svoje sposobnosti, koje nisu male. Dapače, u brojnim eksedicijama, na usponima, u jamama i skijanjima stekli su iznimne vještine i sposobnosti. Kada se na to nadograditi dugotrajna i vrlo kvalitetna spasilačka i medicinska obuka, rezultat je volonterska služba koja svoj posao obavlja kvalitetno i uspješno.

I većina gorskih službi spašavanja u svijetu su volonterski organizirane (izuzetak su najčešće neki vrlo posjećeni nacionalni parkovi i područja s iznimno mnogo planinarskih nesreća). Spomenimo samo naše susjede u Italiji i Sloveniji, koji imaju vrlo uspješne, također volonterske gorske službe spašavanja (Gorska reševalna služba Slovenije i Corpo Nazionale di Soccorso Alpino e Speleologico). Hrvoje Dujmić

NAGRADA SPAŠAVATELJIMA

Državna uprava za zaštitu i spašavanje po prvi je put u 2006. godini dodijelila priznanja za »narocići poduhvat u zaštiti i spašavanju na području Republike Hrvatske«. U nazočnosti izaslanika Vlade RH, ministra unutrašnjih poslova Ivice Kirina i drugih gostiju, priznanja je nagrađenima 14. prosinca 2006. uručio ravnatelj Državne uprave za zaštitu i spašavanje, Đuro Poldrugač. Od tri priznanja za 2006. godinu, dva su pripala članovima Hrvatske gorske službe spašavanja.

Vladimir Paušić, gorski spašavatelj iz HGSS Stanice Rijeka, nagrađen je za spašavanje mlade pado-

HGSS osposobljena je i za najteže akcije spašavanja

branke s visokonaponskog dalekovoda. Dana 21. svibnja 2006. mlada je parajedriličarka prilikom leta pala na 400-kilovoltni dalekovod na Grobničkom polju te zapela padobranskim krilom na žicu. Uz mnogo sreće, parajedriličarka nije dotaknula vodiče pod naponom, koji bi je sigurno usmrtili. Ostala je, međutim, visjeti na doslovno centimetar širokom rubu padobrana, i bilo je samo pitanj trenutka kada će s visine od tridesetak metara pasti na tlo ili na žice. U blizini mjeseta nesreće zatekao se Vladimir Paušić. On se u utrci s vremenom, za manje od deset minuta od trenutka pada, uspio popeti po stupu dalekovoda i navezati užetom unesrećenu parajedriličarku. Time je spasio život mladoj parajedriličarki, dovodeći pri tom u opasnost i vlastiti život zbog mogućeg pada i strujnog udara. Osigurana parajedriličarka i njezin spašavatelj pričekali su dolazak preostale ekipe HGSS Stanice Rijeka, koji su je spustili na sigurno.

Priznanje je dobio i tim spašavatelja za helikoptersku akciju spašavanja i spuštanje spašavatelja iz zraka, noću i u teškim vremenskim uvjetima. Priznanje su primili Stipe Božić, gorski spašavatelj iz HGSS Stanice Split, kao vođa akcije te predstavnici stanica koje su sudjelovale u akciji: Makarska (pročelnik Stipe Bušelić), Split (tajnik Vinko Prizmić) i Zadar (pročelnik Neven Zrilić), a isto priznanje primila je i posada helikoptera Hrvatskog ratnog zrakoplovstva (satnik Krešimir Matan, poručnik Nikola Gažo, natporučnik Endi Ruić i nadnarednik Davor Lipovac).

Dana 29. srpnja 2006. posredstvom centra 112 HGSS je dobio dramatičnu dojavu da je par belgijskih penjača ostao u Anića kuku na Paklenici i da je jedan od njih teško ozlijeden. Dežurna ekipa u NP »Paklenica« iz HGSS Stanice Makarska, odmah je krenula u pomoć i pokušala locirati unesrećene u 400 metara visokoj stijeni s više desetaka alpinističkih smjerova. U pomoć im je najbržim »zemaljskim« putem upućena i HGSS Stanica Zadar. Kako je zbog dojave o teškim ozljedama vrijeme postalo odlučujući faktor, angažirana je i ekipa iz HGSS Stanice Split koja je uz pomoć helikoptera trebala u najkraćem mogućem roku locirati unesrećene iz zraka te ih po mogućnosti evakuirati, a ozlijedenog otpremiti u bolnicu. Dramatični pozivi su se ponavljali, no tek dolaskom noći postalo je jasno da se unesrećeni ne nalaze u Anića kuku (712 m), nego u Babinom kuku (1431 m) koji je od Anića kuka udaljen gotovo 4 sata hoda.

Zbog dojave o teškim ozljedama i dugačkog pristupa do mesta nesreće, HGSS i posada letjelice odlučili su se za noćnu helikoptersku akciju spašavanja. To iznimno zahtjevno spašavanje izvedeno je iz lebdećeg helikoptera tehnikom fiksнog užeta (spašavatelji se po užetu spuste do unesrećenog, zbrinu ga i navežu u nosila te se potom nosila s unesrećenim i spašavatelji navežu na konop fiksiran za helikopter i prebacе do prvog pogodnog mesta za spuštanje). To je prvi put da je u Hrvatskoj izvedena noćna helikopterska akcija spašavanja. Takve akcije zahtijevaju iznimnu vještina i uigranost spašavatelja i posade. Visoko su rizične pa su rijetke službe koje mogu, i to u iznimnim okolnostima, noću raditi iz lebdećeg helikoptera.

Srećom, pokazalo se da ozljede penjača nisu teške, ali i da unesrećeni nije bio u stanju samostalno sići sa stijene. Drugi, neozlijedeni penjač, iako iscrpljen i dehidriran, uspio je sam sići, te su ga gorski spašavatelji pronašli u podnožju stijene.

Osim ova dva priznanja za HGSS, priznanje su dobila i trojica građana: Predrag Grba, Nenad Ivić i Ivica Rastija za spašavanje djeteta iz požara u stanu 18. kolovoza 2006. u Rijeci, kada su prije dolaska vatrogasaca, dovodeći u opasnost vlastiti život, provallili u zapaljeni stan te iz plamena i gustog dima spasili dječaka. Na žalost, za njegovu sestru niti uz napore vatrogasaca nije bilo pomoći.

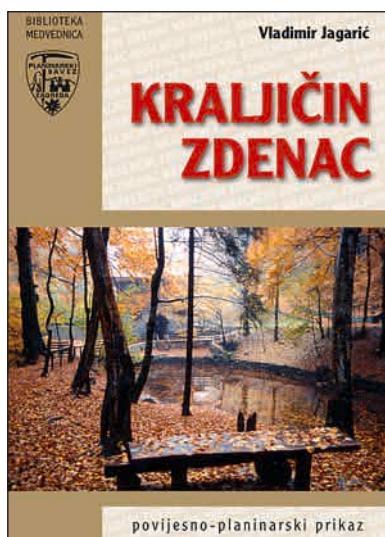
U ime svih dobitnika zahvalio se Stipe Božić, istaknuvši da je motiv koji ujedinjava sve sudionike u akcijama spašavanja pomoći bilo kome, bilo gdje i u bilo koje vrijeme.

Hrvoje Dujmić

JAGARIĆ: KRALJIČIN ZDENAC

Sredinom prosinca izšla je u Zagrebu vrlo lijepa brošura pod naslovom »Kraljičin zdenac«. Napisao ju je naš dugogodišnji suradnik Vladimir Jagarić i u njoj skupio sve što se zna o tom nekoć tradicionalnom zagrebačkom izletištu. Osobitost je ovoga »povjesno-planinarskog prikaza« – kako glasi podnaslov – obilje ilustracija (među kojima neke imaju povijesnu vrijednost) i vrhunska grafička obrada. Zahvaljujući lijepo uređenoj planinarskoj stazi »Miroslavec«, nazvanoj po planinarskom mecenju i šestinskom grofu Miroslavu

Kulmeru s prijelaza iz 19. u 20. stoljeće, Kraljičin je zdenac jedno stoljeće opet postao popularno izletište pa će ova brošura razveseliti svakog izletnika šire kulturne potrebe. Ona je prvi svezak u Biblioteci »Medvednica«, u kojoj su najavljenje još dvije takve brošure, jedna o domu »Runolist« i druga o Glavici i Ponikvama. Osnovni bibliografski podaci: format 21×15 cm, 32 stranice, broširano, oko 30 slika c/b i u boji, izdavač Planinarski savez Zagreba, tisak: De-nona, Zagreb.

prof. dr. Željko Poljak

FOTOMONOGRAFIJA O BIJELIM I SAMARSKIM STIJENAMA

U utorak 12. prosinca 2006., prigodom Međunarodnog dana planina, u Prirodoslovnom muzeju Rijeka otvorena je izložba fotografija »Flora zaštićenih planinskih područja Primorsko-goranske županije« i predstavljena nedavno tiskana knjiga »Strogi rezervat Bijele i Samarske stijene« Stanislava Horačeka. Izložbu i predstavljanje pripremili su Priroda,

Javna ustanova za zaštitu prirode PGŽ, Prirodoslovni muzej Rijeka, JU NP »Risnjak« i JU PP »Učka«.

Knjiga o Bijelim i Samarskim stijenama ima 96 stranica, opremljena je mnoštvom atraktivnih fotografija, a u njoj su ukratko opisane geografske i geološke značajke te flora i fauna Bijelih i Samarskih stijena. Namjera autora bila je da ovom knjigom detaljnije predstavi strogi rezervat i na taj način promovira prirodne ljepote Gorskoga kotara. Ima ljudi koji ne znaju da je strogi prirodni rezervat najstroža kategorija zaštite prirode, stroža i od nacionalnog parka, jer isključuje svaku ljudsku djelatnost. Zabranjen je lov, skupljanje gljiva i ljekovitog bilja, a za istraživanje treba pribaviti dopuštenje Uprave za zaštitu prirode u Ministarstvu kulture.

Ova monografija o Bijelim i Samarskim stijenama tiskana je u nakladi od 500 primjeraka, a može se naručiti po cijeni od 100 kuna (plus poštarina) na adresi: HPD »Bijele stijene«, Stanislav Horaček, Stari kraj 101, 51315 Mropalj. Informacije na tel.: 051/833-429 ili 098/402-141.

Stanislav Horaček

Lapis Plus d.o.o.
ZASTUPNIK Pro-luX
ZA RH BiH i SLO

Compact dalekozori

Monokulari

ZOOM dalekozori

Panoramski dalekozori

Kompaši

Alu. bat. lampe

BESPLATNI PROSPEKTI 01/4677015
www.lapis-plus.hr

KAKO JE OBILJEŽEN MEĐUNARODNI DAN PLANINA 11. PROSINCA

Opća skupština UN-a odredila je 2003. godine da će se 11. prosinca obilježavati kao Međunarodni dan planina. U godini koja joj je prethodila, 2002., koja se obilježavala kao Međunarodna godina planina, pokazalo se koliko je potrebno stalno osvjećivati ljudi o golemu značenju planina i održivog razvoja okoliša.

HPS je Dan planina 2006. obilježio akcijom »Prašuma«, održanom u subotu 9. prosinca. Budući da je moto prošlogodišnjeg dana planina bio »Sačuvajmo biološku raznolikost planina za bolji život čovjeka«, planinari su odlučili uspeti se do najznačajnijih prašuma u hrvatskim planinama i tako »isplesiti mrežu« iznad Hrvatske, podsjetiti javnost da su upravo planine rezervoari biološke raznolikosti te da valja učiniti sve da se bioraznolikost sačuva za bolji život budućih naraštaja. Unatoč izrazito nepovoljnim vremenskim uvjetima, tri su tima, sastavljeni uglavnom od dužnosnika HPS-a, obišla tri najznačajnije hrvatske prašume, a jedan je tim istodobno posjetio Dinaru, najviši vrh naše zemlje. Usponi su bili popraćeni medijskim obraćanjem javnosti sa samih mjesta događanja. Na taj se način željela pokazati svijest planinara o raznolikosti i biološkoj raznolikosti okružja kojim se kreću, o čemu javnost malo zna.

Malo je poznato da se trećinom površina planinskih šuma gospodari kao zaštitnim šumama, s pretežitim ciljem održanja i unaprjeđenja njihove bioraznolikosti, a još manje da u Hrvatskoj imamo i nekoliko prašuma. Tom su priredbom bile obuhvaćene prašume Ramino korito u južnom Velebitu, Čorkova uvala na području NP »Plitvička jezera« i Muški bunar na Psunjtu. To, dakako, nisu sve hrvatske

D. LOREČEK

U prašumi Ramino korito na Velebitu

prašume. Spomenimo još i Klepinu dulibu na Štirovaci, Devčića tavane i Nadžak bilo na sjevernom Velebitu, Sekulinačke planine na Papuku i gotovo sve stroge prirodne rezervate koji, protežu li se i šumskim područjima, vjerojatno imaju prašumski karakter.

Timove koji su sudjelovali u akciji »Prašuma« predvodili su predsjednik IO HPS-a Franjo Novosel, pročelnik Komisije za promidžbu HPS-a Branko Meštrić, iskusni osječki planinar Zlatko Lončarić te glavni tajnik HPS-a Darko Berljak. Dinara, cilj četvrtoga tima, nije prašuma, no nije ni beznačajna u kontekstu propitivanja bioraznolikosti. Ona, međutim, i nije zbog toga izabrana kao cilj. Glavni je motiv uspona na Dinaru bila želja da se povodom Međunarodnog dana planina posjeti i najviša planina u zemlji.

Osim spomenutih, ima još iskonskih šumskih enklava koje su zaslužile da ih se sačuva. Iako planinari nisu ključan subjekt u očuvanju takvih područja, oni svojom nazočnošću i osvjećivanjem javnosti mogu u tome pomoći. Kao svojevrsni turisti i organizatori posjećivanja, moramo upozoriti da ti lokaliteti, načelno, nisu za masovno posjećivanje, ali oni dostupniji (npr. Klepina duliba) i oni koji imaju službe vodenja (Čorkova uvala) mogu se preporučiti posjetiteljima koji ih znaju cijeniti.

Branko Meštrić

A. LONČARIĆ

U prašumi Prašnik

HRVATSKE PRAŠUME

Prašumom nazivamo šumski prostor u kojemu nikada nije bilo ljudskih zahvata, odnosno u kojima se ljudski utjecaj ne opaža. S obzirom na drugaćiji način življenja u tim prostorima u prošlim vremenima, često se ne može isključiti takav utjecaj u prošlosti, ali su poznati primjeri da su zahvati prije više desetljeća prestali i šume su se dalje razvijale same. Tada govorimo o sekundarnim prašumama. Gotovo sve naše prašume (s iznimkom Prašnika, koji je nizinska šuma hrasta lužnjaka) planinski su ekosustavi okruženi gospodarskom šumom. Kad se odlučilo prići zaštiti tih prašumskih područja, glavna zamisao nije bila posebna zaštita bioraznolikosti jer su i naše gospodarske šume prirodne i biološki bogate. Smisao prašuma jest ostaviti dio iskonske šume nedirnutim, upravo zato da bi se znanstvenicima omogućilo proučavanje zakonitosti razvoja šumskega zajedničkog, a drugima da na ograničenu prostoru vide kako bi izgledala šuma da u njoj nije bilo ljudskoga utjecaja.

U javnosti se uglavnom mnogo zna o nacionalnim parkovima i ostalim zaštićenim područjima. Međutim, i izvan njih velike su površine šuma izložene svim mogućim utjecajima civilizacije (sušenje, pretjерano onečišćenje), a istodobno se očekuje da upravo te šume budu značajan gospodarski čimbenik, tj. izvor obnovljive sirovine i energije te prirođan okvir turističkoj, odnosno planinarskoj djelatnosti. Ujedno se podrazumijeva da šume trebaju biti i »rezervoar« biološke raznolikosti tih područja.

Stoljeća ljudskog djelovanja na pojedinim područjima ostavila su traga na velikim krškim prostorima, koji su ogoljeni i degradirani. Istodobno, velike površine šuma na kojima se organizirano radi već gotovo dva i pol stoljeća dokazuju da se pametnim djelovanjem u smislu »održivog razvoja« prostor može upotrijebiti tako da se sačuva i unaprijedi. Osim uskih zona rezervata i nacionalnih parkova, sve su šume u našim planinama gospodarske, ali očuvane i vrlo prirodne - i takve trebaju ostati.

Akcijom »Prašuma«, povodom Međunarodnog dana planina, bile su, kako je već spome-

nuto, obuhvaćene tri hrvatske prašume, pa evo nekoliko riječi o svakoj od njih.

Ramino korito je velika prašuma bukve na južnom Velebitu, zaštićena kao poseban rezervat šumske vegetacije (234 ha). U blizini tog rezervata još je nekoliko izdvojenih odsjeka, koji čine botanički rezervat, a na području od Ramina korita do Šugarske dulibe još su sačuvane znatne površine šuma kojima je država propisala redovno gospodarenje, no ono bez izgradnje cesta nije moguće. Dio su šuma (317 ha) pod zaštitu stavili sami šumari (zaštitne šume), a preostalih 1100 ha su ostale prave gospodarske šume. Povremeno se javljaju poticaji da se uspostavi veći stupanj zaštite na tom području, no da bi se to ostvarilo, valjalo bi što prije pokrenuti postupak izmjene zakona. Do tada treba nastojati da šumari gospodare na zakonski, obziran i prirođan način, uvažavajući sve propise struke, zahtjeve Parka prirode Velebit te da javnost zna kako postupaju.

Prašuma Čorkova uvala prostire se na površini od 80 ha i predstavlja značajno šumsko područje koje obuhvaća sve stadije razvoja iskonske šume, s naglašenim optimalnim razdobljem razvoja. To znači da ćemo u sljedećim desetljećima i stoljećima pratiti njenu prirodnu degradaciju i propadanje, da bi se ponovno vratila svojem prirodnom optimumu.

B. MEŠTRIĆ

Prašuma Čorkova uvala unutar granica Nacionalnog parka Plitvička jezera

Muški bunar je prašuma bukve i hrasta na Psunjju. Na žalost, taj dio Psunja nije siguran zbog ratnih posljedica i samo se uz pratinju može sigurno ući u tu prašumu, jednu od najslikovitijih u panonskom dijelu Hrvatske. To posebno ističemo zato što sa staničništva bioraznolikosti treba obuhvatiti i planine izvan dinarskoga pojasa jer i тамо ima planina i šumskih oaza koje kriju velika bogatstva. Naravno da se i tim šumama mora gospodariti osobito obzirno i u suslaju s okružjem. Upravo zbog silnih utjecaja iz

okružja, nije jednostavno ni lako sačuvati te zajednice. Mine su učinile velike površine nedostupnima, što nije dobro ni u biološkom smislu. Dobro je što se i manost smatra zagadenjem (minskim zagadenjem). S tim u vezi mora se spomenuti i Prašnik, jedinstvenu prašumu starih slavonskih hrastova, koja kao nizinski ekosustav nije ušla u program planinarske akcije povodom Svjetskoga dana planina, a koja će zbog mina, unatoč značajnoj vrijednosti i atraktivnosti, biti još dugo nedostupna posjetiteljima.

Branko Meštrić

VLADIMIR MLINARIĆ – RUDLAVI

U noći s 24. na 25. studenog 2006., shrvan bolesnu, napustio nas je zauvijek naš dugogodišnji prijatelj Vlado Mlinarić, poznat po nadimku Rudlavi.

Roden je u Zagrebu 5. svibnja 1929. godine. Svoj radni vijek proveo je u zagrebačkim poduzećima kao službenik-komercijalist. Planinarstvom se počeo baviti 1953. godine kao član PD »Runolist« u Zagrebu. Bio je član uprave društva i pročelnik vodičke sekcije. Značajni su Runolistovi pohodi Medvednicom, koje je on organizirao i vodio.

Nakon osnivanja Komisije za vodiče pri PSH pohađao je 1965./66. tečajeve i položio ispit za vodiče PSH (značka br. 40). Osnivač je Stanice vodiča Zagreb, koja je pod njegovim vodstvom ostvarila značajne rezultate. Godine 1970. preuzeo je mjesto pročelnika Komisije za vodiče i do 1977. godine tu je dužnost obavljao s mnogo entuzijazma. Bio je organizator i voditelj niza tečajeva za vodiče te član ispitnih komisija za vodiče. Instruktor-vodič postao je 1980. godine, nakon položenih ispita na Fakultetu za fizičku kulturu u Zagrebu.

Sudjelovao je u radu gotovo svih dvadeset zborova vodiča te je dao velik doprinos radu vodičke službe, kako u Komisiji za vodiče, tako i u stanicama vodiča Zagreb, Rijeka, Zadar, Split, Osijek, Makarska i Karlovac. Organizirao je značajne akcije za planinare Zagreba, ali i čitave Hrvatske: npr. uspon na Dinaru za više od 700 planinara, uspone na Triglav za nekoliko stotina planinara, koji se tradicionalno ponavlja svake godine, gotovo 20 godina. Popo se na Mont Blanc, Grossglockner, Jungfrau, Mönch i brojne druge vrhove, uvijek vodeći grupe planinara iz Hrvatske. Vodio je planinare i po hrvatskim i bosanskim planinama i jednom riječu čitav je svoj život posvetio

IN MEMORIAM

planinarstvu, a posebno vodičkoj službi i školovanju vodičkoga kadra. Mnogi naraštaji planinara i vodiča rado će se sjećati našeg dragog Rudlavog. Velika mu hvala za sve!

Darko Luš

DR. LELJA DOBRONIĆ

Dana 22. prosinca Hrvatska je televizija javila da je u 86. godini života preminula povjesničarka dr. Lelja Dobronić – a mi dodajemo – i jedna od najuglednijih zagrebačkih planinarki. Kulturna javnost je pamti kao muzejsku kustosicu, direktorici Povijesnog

muzeja Hrvatske, znanstvenicu zaslužnu za zaštitu spomenika kulture, osnivačicu i urednicu »Muzejskog glasnika«, a planinarska javnost kao članicu HPD »Zagreb-Matica« od osnutka, organizatoricu brojnih društvenih izleta i predsjednicu društva 1981. – 1985. Njezin smo životopis i sliku objavili 1998. (str. 184.). Zagrepčanima je najmilija njezina knjiga »Zagrebački Gornji grad nekad i danas« (1983.). Zagreb joj se odužio Nagradom grada Zagreba (1969.), a HPS Zlatnim znakom i Plaketom (1995.).

Željko Poljak

50 GODINA MEĐUDRUŠTVENOG SAVJETA ZPP-a

Svečanim 198. savjetovanjem Međudruštvenog savjeta Zagorskog planinarskog puta održanim 11. studenoga 2006. – na sam dan osnivanja prije 50 godina – u planinarskom domu »Pasaricova kuća« na Ivančićima obilježena je 50. obljetnica neprekidnog aktivnog rada ovog udruženja društava sjeverozapadne Hrvatske, vezanih uz Zagorski planinarski put.

Pošto su sudionici pohoda iz smjera Hama stigli na vrh Ivančice, skup od pedesetak delegata i gostiju pozdravio je predsjednik HPD »Ivančica« iz Ivana Borislav Kušen, a zatim je predsjednik MS ZPP-a Milan Turkalj podsjetio prisutne na 50-godišnjem put i aktivnosti Savjeta. Savjet ZPP-a je tijekom 50 godina djelovao kontinuirano, održavajući po četiri savjetovanja svake godine (osim 1959. kada su održana samo dva) te po jedan slet svake godine (osim ratne 1991.). ZPP je do danas obišlo i značke primilo više od 2500 planinara.

Međudruštveni savjet ZPP-a okuplja sada 28 planinarskih društava, a razvijena je i suradnja s desecima društava koja ne djeluju na prostoru Hrvatskog zagorja. Osim održavanja planinarskih staza ZPP-a, vrijedno je istaknuti intenzivnu suradnju i usuglašavanje udruženih članica u planiranju više od četrdeset zajedničkih akcija svake godine, uglavnom pohoda i

druženja. Nažalost, zbog teškoća u pripremi i tiskanju, ovom prilikom nije mogla biti predstavljena spomenica o 50-godišnjem radu MS ZPP-a pa će to biti u 2007. godini. Povodom obljetnice podijeljena su priznanja zaslужnim planinarama i društvima osnivačima.

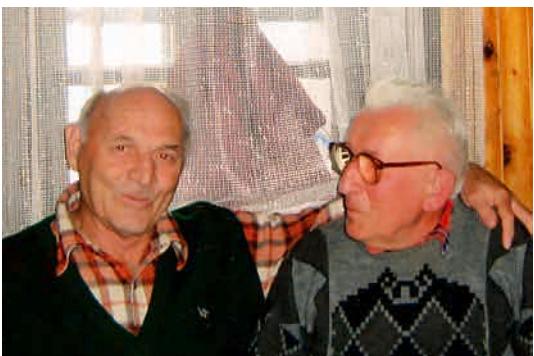
Povelju MS ZPP-a primili su jedini živući osnivač Ivan Kuster iz Pregrade te Ivan Grlač iz Čakovca, koji je u vrijeme osnivanja bio član PD »Ravna gora« iz Varaždina i obavljao administrativne poslove za MS ZPP-a. On je za prigodnu izložbu dokumentacije i ediciju iz povijesti MS ZPP-a priložio matricu prve karte ZPP-a te prvi planinarski dnevnik ZPP-a. Povelju MS ZPP-a primila su i planinarska društva osnivači i to: »Ravna gora« iz Varaždina, »Ivančica« iz Ivance,

»Grebengrad« iz Novog Marofa, »Kuna gora« iz Pregrade, »Kalnik« iz Križevaca, »Strahinjsčica« iz Krapine te »Milengrad« iz Budinšćine. Priznanje MS ZPP-a primilo je pedesetak zaslужnih planinara, a za tridesetak zaslужnih preminulih planinara odana je počast minutom šutnje. Priznanja MS ZPP-a povodom 50. obljetnice primit će naknadno sva planinarska društva, savezi i organizacije koji su aktivno sudjelovali u njegovu radu. Delegat HPS-a i predsjednik PS Krapinsko-zagorske županije Mirko Fulir predao je priznanje HPS-a Međudruštvenom savjetu ZPP-a i osnivaču Ivanu Kusteru, koji je i danas aktivan dele-

MILAN TURKAU

Svečano 198. savjetovanje ZPP-a u planinarskom domu »Josip Pasarić« na Ivančići

Ivan Grlač i Ivan Kuster – jedini živući osnivači ZPP-a

gat HPD-a »Kuna gora« u Medudruštvenom savjetu ZPP-a.

U radnom dijelu savjetovanja doneseni su plan rada i financijski plan za 2007. godinu, a u članstvo MS ZPP-a primljeno je PD »Ludbreg«. Savjetovanje i svečanost završili su ručkom i druženjem sudionika.

Milan Turkalj

HPD »ZAVIŽAN« IZ SENJA U 2006. GODINI

Senjsko HPD »Zavižan« održalo je 14. prosinca 2006. redovnu godišnju sjednicu skupštine. Tijekom protekle godine Društvo je na Mrkištu uredilo šumarsku baraku koju su mu na korištenje ustupile Hrvatske šume - Uprava šuma Senj. Velikim zalaganjem članova baraka je obnovljena i opremljena s više od 50 postelja, uređene su kuhinja i cisterna i kuća je sada najveći objekt za boravak planinara na Velebitu. U kući je preko ljeta vikendom dežurstvo, a u ostalo se vrijeme može koristiti po najavi. Kuća je otvorena prilikom Dana hrvatskih planinara, kojem je HPD »Zavižan« bilo domaćin. Za tu je akciju Izvršni odbor

HPS-a proglašio »Zavižan« iz Senja društвom koje je najuspјešnije organiziralo neku akciju u 2006. godini.

U izvješću o radu za 2006. godinu predsjednik je istaknuo i druge aktivnosti i uspjehе Društva. Između ostalog, markirani su novi putovi na Javornik i Šegotski Tadijevac te je obnovljena markacija na putu Senj – Rončević dolac – Pl. kuća »Sijaset«. Na Senjskom bilu uređen je put i obnovljena markacija Jakovljevići – Krajačeva kuća – Mekuša – Hodžino brdo. Članovi su sudjelovali i u postavljanju poučnih ploča i saniranja oštećenja na Premužićevoj stazi, koje je vodila uprava NP »Sjeverni Velebit«.

Društvo broji 180 članova, a među njima ima mnogo novih članova. Nedostatak je razmjerno mali broj mladih, napose učenika osnovne i srednje škole. U budućem radu tome će se posvetiti više pozornosti, a za nove članove organizirati obučavanje i planinarska predavanja.

Mirko Belavić

NOVO DRUŠTVO U SLAVONIJI

Na području Vukovarsko-srijemske županije osnovano je nedavno i treće planinarsko društvo, što je sve planinare u ovom kraju jako razvesilo, a sigurno i sve one koji planinarski pokret nose iskreno u srcu. Cerna je općinsko mjesto s 4500 stanovnika i nalazi se na pola puta između Vinkovaca i Županje, gdje već postoje planinarska društva. Cerna je smještena u ravnici, između Biđa i Bosuta, na nadmorskoj visini od 85 metara. Iako visina nije velika, a ravnica je prostrana, nije baš sve ravno: kod ušća Biđa u Bosut izdigo se brdašće koje mještani zovu Grac, a na njemu je crkva sv. Mihaela. E, baš po tom lijepom brdašcu odlučili su planinari iz Cerne dati ime svojem društvu!

Osnivačka skupština održana je 2. travnja 2006. u lovačkoj kući u Cerni, uz stoljetne slavonske hrastove i miris njiva. Za predsjednika je izabran Stjepan Ujvari, za tajnika Damir Besednik, a blagajnik je Dragi Begović. Ovo društvo nije samo jedno od najmladih u našem Savezu, već je vrlo mlado i po dobi članova, što posebno veseli jer to osigurava postojanost svake udruge. Uz mnogo bračnih parova, članovi »Graca« su i njihova djeca, pa društvo već sada broji 60 članova. Do sada su ostvarili niz samostalnih izleta po slavonskom gorju, Velebitu, Dinari i Majevici, a povezivanjem s drugim društvima bili su tijekom 2006. godine aktivni sudionici na svim važnijim planinarskim akcijama u Slavoniji.

Pohvalno je da su odmah krenuli i s planinarskim obrazovanjem. Stjepan Ujvari i Žarko Kumburić u listopadu su uspješno završili tečaj za markaciste i tako ostvarili sve potrebne preduvjete da se »Grac« uključi u održavanje Slavonskog planinarskog puta i spojnih putova na istočnom Dilju. Osim toga plani-

Članovi HPD »Zavižan« na Sv. Vidu, vrhu otoka Paga

Troje predsjednika: Stjepan Ujvari (»Grac«, Cerna), Emilia Marković (»Tikvica«, Županja) i Vidan Janjić (»Čičak«, Orašje)

raju markiranje vlastite šetnice i uređenje biciklističke staze od Cerne do Kladavca na Biđu kroz hrastovu šumu zvanu Merolino.

Društvo je od Općine dobilo na korištenje prostor za sastanke u Tomislavovo ulici br. 22, koji dijeli s drugim udrugama. I još nešto: od Vinkovaca do Županje je 25 km, a do Orašja u BiH još 5. Na toj cesti, koja prati okomicu između 18. i 19. meridijana, povezala su se četiri planinarska društva i jedna podružnica PD »Šumar«, a to je već »nještak« – rekli bi u dijalektu Šokci, domaći ljudi ovoga kraja. Ovome bih još dodao: Da sam prije deset godina rekao da će se to dogoditi, nitko mi ne bi vjerovao, a ne bih niti ja sam sebi. No, vremena se mijenjaju – svijet postaje globalno selo, a provincija ne postoji.

Berislav Tkacal

10. SKUP MARKACISTA DILJA

HPD »Tikvica« iz Županje organiziralo je krajem 2006. godine 10. tradicionalni skup markacista Dilja. Kao i prvi skup prije deset godina (30. studenoga 1997.), tako je i ovaj jubilarni održan na Prezdanku, uz izvor i kuću lovačkog društva iz Vrhovina.

Skup smo tradicionalno svih ovih deset godina održavali posljednje nedjelje u studenom. No, kako se u Slavoniji pojavio još jedan planinarski skup u istom terminu, tikvičani su odlučili da će se ovaj skup ubuduće održavati treće nedjelje u studenom, da ne bi došlo do preklapanja.

Na skupu 26. studenoga 2006. bio je nazočan 81 planinar iz pet slavonskih planinarskih društava i jednog iz Orašja u BiH. Podijeljeni u dvije podjednake

skupine krenuli smo na Čardak i Lipovicu i po vrlo sunčanom i vrućem vremenu za ovo doba godine stigli u gotovo isto vrijeme na zasluzeni kiseli kupus u vinu s janjetinom. Uz ručak, markacisti su raspravljali o održavanju planinarskih staza na istočnom Dilju te o markiranju novih putova. Također smo dogovorili sastanak predstavnika triju društava iz Vukovarsko-srijemske županije radi podjele održavanja postojećih putova na ovom području te poticaja za osnivanje županijskog planinarskog saveza.

Dogovoren sastanak održan je 21. prosinca u Cerni. Domaćine je predstavljao predsjednik PD »Grac« Stjepan Ujvari, PD »Dirov brijege« iz Vinkovaca predsjednik Danijel Mustafić, a HPD »Tikvica« iz Županje Berislav Tkacal.

Tomislav Juzbašić, član »Tikvice« u travnju 2006. samostalno se popeo na 6476 m visoki Mera Peak u nepalskoj Himalaji, a u kolovozu na 4206 m visoki Alphubel u Švicarskoj, što su svakako hvalevrijedni uspjesi za HPD »Tikvica« i njega osobno. To je i visinski rekord društva i odličan poklon našoj proslavljenoj obljetnici deset godina rada društva, koja će se održati u ožujku 2007. godine.

Berislav Tkacal

Sudionici 10. skupa markacista Dilja na Prezdanku

TROGLAV OPET »U MODI«

Troglav, 1913 metara visoki vrh u hrvatsko-bošanskom graničnom području, u posljednje vrijeme postaje sve popularniji među dalmatinskim planinarima. Zahvaljujući mlađom, ali vrijednom Planinarskom društvu »Sv. Jakov« iz Bitelića, koje gradi svoju planinarsku kuću na visoravni Vrdovo, 15 km jugoistočno od Troglava, i jednoj ekipi članova splitskog »Moso-ra«, koja je markirala prilaz s Vrdova na Troglav, sada se otvaraju nove planinarske mogućnosti u širem području Troglava. Tome treba dodati da se u blizini vrha, s hrvatske strane (vrh je 1 km preko granice), za

planinarske potrebe adaptiraju dva bivša vojna kontejnera, čime otpada i posljednja neprilika – gdje noćiti na usponu za koji ipak treba dva dana – jer je već sada osposobljeno 5–6 ležaja. Planinarska kuća nalazi se na visini od 800 metara i već je pod krovom. Od nje je na Troglav 5 sati ugodna hoda, a do nje se može stići iz Hrvaca (na cesti Knin – Sinj) cestom preko Bitelića, koja je većim dijelom asfaltirana. Dodajmo da se na Vrdovu već nalazi jedna privatna planinarska kuća te da je markiran i uspon na granični vrh Maglaj (1475 m; 2 sata), na kojem je postavljen velik mramorni križ. Više o Troglavu u jednom od idućih brojeva.

prof. dr. Željko Poljak

HEJ-LOP – NOVA PLANINARSKA OBILAZNICA

Početkom 2007. godine PD »Susedgrad« iz Zagreba otvorilo je novu obilaznicu pod nazivom »Hej-lop«. Obilaznica je otvorena povodom 25. godišnjice planinarske kuće na Kamenim svatima. Obilaznica je točkastog tipa, a ima 50 kontrolnih točaka. Obvezne su samo dvije točke i to kuća na Kamenim svatima i vrh Kameni svati, a uz ove dvije obvezne točke treba obići još 24 planinarskih kuća i 24 njima pripadajućih vrhova, uz uvjet da kuća i pripadajući vrh nisu međusobno udaljeni više od 30 minuta hoda.

Dnevni obilaznici »Hej-lop« po cijeni od 30 kuna mogu se nabaviti na sastancima PD »Susedgrad« četvrtkom od 19.30 sati u dvorani Sutinska vrela u Susedgradu, u planinarskoj kući »Kameni svati« svake nedjelje kod dežurnog planinara ili se mogu naručiti poštom putem adrese Društva, telefonom ili elektronskom poštom (informacije: Donat Gašljević 091/50-30-580, <http://free-vz.t-com.hr/pdsusedgrad>)

Donat Gašljević

ŠUMARI NA PETROVOJ GORI

PD »Šumar« je prigodom svojeg tradicionalnog »šumarijskog« pohoda u prosincu 2006. godine obišao šumare na Petrovoj gori. U lijepom dvodnevnom boravku na ovoj zanemarenoj, a zanimljivoj i lijepoj gori, obišli smo sva značajnija prirodna i povijesna mjesta, ali i dali svoj skroman radni doprinos na približavanju Petrove gore planinarima i izletnicima. Naime, u sklopu cijelovitog projekta njezina oživljavanja karlovački su šumari, uz veliku pomoć članova PD »Dubovac«, trasirali i obilježili dvije planinarske staze duljine 4,5 odnosno 4 sata (u obliku osmice), koje imaju ishodište kod lovačke kuće na Muljavi, a trebale bi biti osnova buduće planinarske obilaznice.

BRANKO MEŠTRIĆ

Markiranje putova na Petrovoj gori

Ponešto se čistilo po stazi, ali ponajviše radilo na obnovi markacija koje su u znatnom dijelu staze gotovo posve uklonjene prilikom posljednjih šumarskih radova. Svjesni potrebe izvođenja određenih radova u šumi i uvažavajući stručne šumarske razloge za intervencije, koje često podrazumijevaju i zahvate na stablima koja nose planinarsku oznaku, PD »Šumar« je odlučilo da će obnavljati markacije na svim mjestima gdje ih šumari unište. Stoga molimo i druge planinare da nam dojavljaju takva mjesta.

Što se tiče staza na Petrovoj gori, zapadni dio osmice je uređen i obilježen, a na istočnom, od groba Petra Svacića pa do vrha Malog Petrovca, još ima posla. U postupku je registracija ovih putova i nove obilaznice »Petrowa gora«. Kada trasa bude potpuno uređena, u »Hrvatskom planinaru« bit će objavljen opsežan članak s opisom i kartom novih putova na Petrovoj gori.

Branko Meštrić

AŽURIRANJE PODATAKA O PLANINARSKIM KUĆAMA

Autor prvog izdanja priručnika »Planinarske kuće u Hrvatskoj« Damir Bajs, u studenom prošle godine je na adresu svih planinarskih udruga poslao upitnik za upis podataka o planinarskim kućama u Hrvatskoj jer priprema drugo, prošireno izdanje priručnika. Do sada je dobio vrlo malo odgovora, pa sve dužnosnike u planinarskim društvima moli da mu žurno odgovore, bilo na e-mail damir.bajs@hznet.hr ili na kućnu adresu: Radnički dol 12, Zagreb.

KALENDAR AKCIJA

17. 2.	Bal kaštelanskih planinara Kaštel Stari	HPD "Malačka-Donja Kaštela", Kaštel Stari Filip Balić, 098/311-797, fbalic@pujanke.hr
17. 2.	8. zimski uspon na Bjelolasicu Begovo Razdolje - Bjelolasica	HPD "Bijele stijene", Mrkopalj Stanislav Horaček, 098/402-141, s.horacek@hi.t-com.hr Josip Mataja, 098/447-790
18. 2.	Pohod planinara po PPP-u Pazin - Stari Draguć - ž. st. Borut	PD "Pazinka", Pazin Giovanni Sirotti, 052/621-257, 098/254-183
24. 2.	Tragom prvog izleta varaždinskih planinara Presečno - Ključevečki vinogradi - Varaždinske Toplice	PD "Ravna gora", Varaždin Marijan Fabeta, 098/659-250, marijan.fabeta@hep.hr
11. 3.	Žene u planinu Kastav (Šuma Lužina)	PD "Kamenjak", Rijeka Željka Buševac, 051/331-212 Alisa Čalić, 091/50-28-235
11. 3.	Romarskim putem Belec - Marija Bistrica Belec - Marija Bistrica	HPD "Belecgrad", Belec Verica Havočić, 049/460-135, 098/16-09-056
14. - 18. 3.	Stazama Punte Križa Osorščica	PK "Osorščica", Mali Lošinj Bolto Gaberšek, 098/403-469 Marčela Badurina, marcela.badurina@jadranka.t-com.hr

VMD
Travel Agency

3. Cvjetno naselje 20 | HR-10000 ZG
t/f 01 60 65 840 • 60 65 841 • e vmd@vmd.hr
www.vmd.hr • ID HR-AB-01-080038509 | član UHPA

USPONI, POHODI, TREKKING - najava za 2007. god.

SINAJ - najviši vrh Egipta, 2642 m

zima / proljeće

KORZIKA

30.05.-10.06.2007.

NEPAL - EVEREST TREK

svibanj

KAVKAZ - ELBRUS, 5642 m

srpanj

Mt BLANC

10.07.-14.07.2007.

NORVEŠKA - za ljubitelje prirode

srpanj / kolovoz

KINGATA SHAN - Kina - mogućnost prvog pristupa na vrhove 5000-6500 m !!!

Srpanj / Kolovoz

NEPAL - Nar Phu trek

Listopad

Organizator putovanja: VMD putnička agencija i DADO MESARIĆ

instruktor alpinizma, instruktor Gorske službe spašavanja i gorski vodič s međunarodnom licencom

Za detaljne programe nazovite, pišite, navratite...

www.vmd.hr

AVIO KARTE ZA VAŠE EKSPEDICIJE
za sve destinacije diljem svijeta

Vrhunac

outdoor oprema

Zagreb: Vlaška 78, tel: +385 1 4572 323,
Rijeka: Janeza trdine 9, tel: +385 51 315001

e-mail: vrhunac@vrhunac.hr
www.vrhunac.hr

OPREMA ZA AKTIVAN BORAVAK U PRIRODI

- ▶ planinarenje
- ▶ kampiranje
- ▶ alpinizam i sportsko penjanje
- ▶ speleologiju
- ▶ alpsko i turno skijanje

Vrhunska oprema
za vrhunske rezultate!

Članovima HPS-a na gotovinsko plaćanje

odobravamo popust **-10%** a na jednokratno plaćanje karticama **-5%**